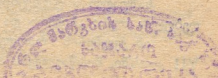

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. ბრძანება № 220, საშუალო სკოლის VIII—X კლასებში სამოქალაქო ისტორიისათვის განკუთვნილი დროის შემცირების შესახებ 2
2. მითითებანი 1941—42 სასწ. წ. სამოქალაქო ისტორიის კურსის გავლისათვის 2
3. ისტორიის კურსის საათების განაწილება 11
4. თემები, სსრ კავშირის კონსტიტუციაში 1941—42 სასწავლო წლისათვის 15
5. Приказ № 220, по Народному комиссариату Просвещения ГССР 1942 г. 14 января 27
6. Указания о прохождении курса гражданской истории в 1941/42 учебном году 28
7. Распределение часов курса истории в VIII—X классах 37
8. Темы по иопетитуции СССР на 1941/42 учебный год 41
9. ბრძანება № 784, თბილისის დენინისა და 26 კომისართა სახელ. რაიონის განათლების განყოფილების მუშაობის გამორკვევის შედეგების შესახებ 52
10. დებულება საქ. სსრ განსახკომთან არსებული სასწავლო მეთოდური საბჭოსი 57
11. სი საქ. სსრ განსახკომთან არსებულ სასწავლო-მეთოდური საბჭოს წევრებისა 59

ბრძანება № 220

საპ. სსრ განათლების სსხ. კომისარიატისადმი

1942 წლ. 14 იანვარი

მიმდინარე წლის სასწავლო გეგმით საშუალო სკოლის VIII—X კლასებში სამოქალაქო ისტორიისათვის განკუთვნილი დროის შემცირების გამო ამ კლასებში სამოქალაქო ისტორიის კურსის სწავლების საქმეში არსებული სიძნელეებისა და ზოგიერთ სკოლაში დაშვებულ დამახინჯებათა ლიკვიდაციის მიზნით გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. დამტკიცდეს დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამმართველოსა და დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტის მიერ წარმოდგენილი „მითითებანი 1941/42 სასწავლო წელს ა/ს საშუალო და საშუალო სკოლის VII—X კლასებში სამოქალაქო ისტორიის კურსის გავლის შესახებ“.

2. დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამმართველომ უზრუნველჭყოს აღნიშნულ მითითებათა დაბეჭდვა და ადგილებამდე დაყვანა იმ ვარაუდით, რომ იგი განხილულ და გამოყენებული იქნას მასწავლებელთა მიერ იანვრის არდადეგების შემდეგ.

3. განემარტოს საშ. სკოლის დირექტორებს და სამოქალაქო ისტორიის მასწავლებლებს, რომ საშუალო სკოლის VIII—X კლასებში, სამოქალაქო-ისტორიის სწავლების წლიური გეგმიდან ის მასალა, რომელიც პროგრამებში შეტანილ ცვლილებათა შემდეგ, მიმდინარე წლისათვის შესასწავლად დარჩა ამა თუ იმ კლასს, როგორც სსრ კავშირის ხალხთა ისტორიისა, ისე ახალი ისტორიის კურსიდან, გაანაწილონ სასწავლო წლის ამ ნეორე ნახევრისათვის დარჩენილ საათების რაოდენობაზე (დაახლოებით 45—47 გაკვეთილი).

4. ვავალებ სახალხო განათლების ადგილობრივ ორგანოებს და ა/ს საშუალო და საშუალო სკოლების დირექტორებს დროულად გააცნოთ ეს ბრძანება და პროგრამებში შეტანილი ცვლილებანი სამოქალაქო ისტორიის თითოეულ მასწავლებელს და სათანადო დახმარება გაუწიონ მათ სამოქალაქო ისტორიის სწავლების მიმდინარე ვითარების ამოცანების მოწოდების სიმალღებზე დაყენების საქმეში.

საქ. სსრ განათლების სახალხო კომისარი გ. კიკნაძე

მ ი თ ი თ ე ბ ა ნ ი

1941—42 სასწ. წელში სამოქალაქო ისტორიის კურსის გავლისათვის

VII კლასი

საშუალო საუკუნეების ისტორიის პროგრამის კურსიდან VII კლასში ამოღებულია თემა: „ჩინეთი და იაპონია XII—XVI საუკუნეებში“.

იმ ქვეყნების რაოდენობის შემცირება, რომელთა ისტორია ისწავლება VII კლასში, მოსწავლეებს აძლევს საშუალებას უფრო მტკიცედ შეითვისონ ისტო-

რის დანარჩენი მასალა. ამვე დროს თითო საათი ემატება შემდეგი თეზების გვერდისათვის:

1. გერმანია XII—XV საუკუნეებში 4 საათი (ნაცვლად 3 ს.)
2. ჩეხეთი XII—XV " 3 " (ნაცვ. 2 საათ.)
3. ოცდაათწლიანი ომი " 4 " (" 3 ")
4. გერმანია XVII და XVIII საუკუნეებში 4 (ნაცვლ. 3 საათ.)

ეს დამატებითი საათები მასწავლებელმა უნდა გამოიყენოს საშუალო საუკუნეების ისტორიის ამ ფაქტების უფრო ნათლად გასაშუქებლად, რომლებიც ავლენენ გერმანიის დაპყრობით, მძარცველობით პოლიტიკას და მის მიერ დამონებული ხალხთა გმირულ ბრძოლებს. ასე, მაგალითად, თემაში: „გერმანია XII—XV საუკ.“ — მასწავლებელი დაწვრილებით უნდა შეეხოს გერმანელ ფეოდალთა დაპყრობით პოლიტიკას აღმოსავლეთში, მათ სისასტიკეს, დაპყრობილ სლავიანთა და ბალტიისპირა ხალხებისადმი; ამ ხალხთა გმირულ ბრძოლებზე, რამაც შეაჩერა გერმანელთა ძალების წინსვლა აღმოსავლეთში კერძოდ, ყინულზე და გრიუნვალდთან ბრძოლებზე.

თემაში — „ჩეხეთი XII—XV საუკუნეებში“ საჭიროა დაწვრილებით შეჩერება ჩეხეთის ისტორიაზე, გერმანელ ფეოდალთა მიერ ჩეხეთის მშრომელი სლავური მოსახლეობის დამონების მეთოდებზე და ჰუსისტური ომების აღწერაზე, რომელშიაც გამოვლინდა ჩეხების გმირული ბრძოლა გერმანელ ფეოდალთა ძალების წინააღმდეგ.

თემაში: „ოცდაათწლიანი ომი“ საჭიროა უფრო დაწვრილებით შეჩერება ჰამსბურგთა მუხანათურ პოლიტიკაზე ჩეხეთის მიმართ, გერმანელთა მიერ ჰუსისტთა მომხრეების სასტიკ დევნაზე. ჩეხეთში კათოლიციზმის იძულებით დანერგვაზე და ლანდსკნესტების მიერ ომით მოცულ ტერიტორიაზე მოსახლეობის ძარცვაზე და სისასტიკეზე.

თემაში — „გერმანია XVII—XVIII საუკუნეებში“ აუცილებელია უფრო დეტალურად შეჩერება პრუსიელ ჰოგენცოლერნების მძარცველურ საგარეო პოლიტიკის დახასიათებაზე XVII—XVIII საუკუნეებში, პრუსიის სამხედრო-ბიუროკრატიულ წყობაზე, სამხედრო წვრთნის, არმიაში ჯიხის დისციპლინისა და ყმა გლეხების დაუნდობელ ექსპლოატაციაზე.

სსრკ-ის ისტორია—VIII კლასი

მიმდინარე სასწავლო წელს VIII კლასში სსრკ-ის ისტორიის კურსისათვის განკუთვნილია 52 საათი. 4 საათის გამოკლების ჩათვლით.

ამასთან დაკავშირებით „შესავალი“ ჩათვლილია პირველ გაკვეთილში, ხოლო კურსის ცალკეულ განყოფილებათა გავლისათვის განკუთვნილი საათების რაოდენობა შემცირებულია.

I განყოფილება—„პირველყოფილ თემური წყობილება ჩვენს ქვეყანაში“ უნდა გავიართო 1 საათში, ნაცვლად 2 საათისა, ხოლო II განყოფილება—„უძველესი სახელმწიფოები ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე“—3 საათში, ნაცვლად 6 საათისა.

გამოტოვებულია ქვეთემა: „ადრეული ფეოდალური სახელმწიფოები ამიერკავკასიაში და შუა აზიაში“, „შუაზიის ხალხთა ბრძოლა არაბებთან“, „ბულღარები და ხაზარები ვოლგაზე“.

პროგრამის მე-2 განყოფილებისათვის „კიევის სახელმწიფო“ განკუთვნილია 4 საათი, ნაცვლად 8 საათისა. შემცირება გატარებულია გამოკლების საათების შემცირების ხარჯზე. პროგრამის მასალა რჩება ძველებურად.

მე-3 განყოფილებაში გაერთიანებულია ერთ გაკვეთილად „ფეოდალური დაქუცმაცებულობის გაწლიერება“ და „გალი-ვოლინის სამთავრო XII-XIII საუკ.“ უკანასკნელი გაკვეთილის მასალიდან—„ამიერკავკასია და შუაზღა XI-XII საუკუნეებში“—გამოტოვებულია: „სომხეთი XI-XII სს“, „აზერბაიჯანი XI-XII სს“ და „შუა აზია X-XIII საუკ.“.

თემა „მონგოლთა დაპყრობანი XIII საუკუნეში“, სადაც საათების რაოდენობა დატოვებულია ძველებურად, ერთის მხრივ, აუცილებელია ხაზი გავესვათათართა მიერ რუსეთის დამორჩილების მიზეზებს:

რუსეთის სახელმწიფოს დაქუცმაცებულობა ცალკეულ სამთავროებად, მათ შორის ურთიერთ ბრძოლა, და მეორემხრივ—აღნიშნოს რუსი ხალხის გმირული ბრძოლა დამპყრობელებთან.

თემას—„ბრძოლა გერმანელ და შვედ ფეოდალებთან“ ემატება ერთი საათი, რაც მასწავლებელს აძლევს საშუალებას დეტალურად აჩვენოს მოსწავლეებს გერმანელ ქოფაკ-რაინდების მიერ დამორჩილებულ ხალხთა სასტიკი ექსპლუატაცია. რუსი ხალხის ძლევა მოსილი ბრძოლა ალექსანდრე ნეველის ხელმძღვანელობით და „ქოფაკ რაინდების“ გაძევება ჩვენი ტერიტორიიდან.

თემაში—„ვლადიმერის დიდი სამთავრო“ განსაკუთრებით ყურადღება მიექცეს გაკვეთილის მასალას: „ნოვგოროდი და პსკოვი XIV-XV საუკუნეებში“.

თემა—„მოსკოვის ამაღლება“ აუცილებელია მოსწავლეთა ყურადღების გამაზივლება მასალაზე: „თათრებთან ბრძოლის დასაწყისი“, რათა მოსწავლეებს მიეცეთ ნათელი წარმოდგენა დიმიტრი დონელის ხელმძღვანელობით რუსეთის ხალხის გმირულ ცდაზე—დაეშხოთ თათართა ბატონობის უღელი.

თემიდან: „ომეურ-ლენგის სახელმწიფო და ოქროს ურდოს დაშლა გამოტოვებულია „ყირიმის სახანო“, „ციმბირის სახანო“, „ყაზახები“, „დასავლეთ ციმბირის ხალხები XV საუკ.“.

მე-4 განყოფილებისათვის განკუთვნილია 4 საათი. მასალა მოცემულია სახელმძღვანელოს მოცულობით, სადაც აუცილებელია ხაზი გავესვათ დაქირავებულ გერმანელთა მონაწილეობას შვეცია-პოლონეთის ინტერვენციაში.

მე-5 განყოფილებისათვის გამოყოფილი საათები მცირდება 3 საათით, ქვეთემების „ხელოსნობა და ვაჭრობა რუსეთის სახელმწიფოში“, და XII საუკ. ყოფაცხოვრება და კულტურა“ ერთ გაკვეთილად გაერთიანების ხარჯზე.

პროგრამის მე-6 განყოფილებისათვის საათების რაოდენობას აკლდება 4 საათი.

სსრკ-ის ისტორია—IX კლასი

მე-9 კლასში სსრკ-ის ისტორიის კურსისათვის საათების რაოდენობის 52 საათამდე შემცირების გამო აუცილებელია მასალის შემცირება ცალკეული თემების მიხედვით.

ამავე დროს, უნდა გაძლიერდეს მოსწავლეთა ყურადღება IX კლასში სსრკ-ის ისტორიის კურსის იმ საკითხებისადმი, რომელთაც ორგანიზაციის კავშირი აქვთ თანამედროვე საზოგადოებას. ამბებთან, გერმანელ ფაშისტების წინააღმდეგ საბჭოთა ხალხის დიდ სამამულო ომთან.

თემაში—„პეტრე I-ის მეპატივებები“—განსაკუთრებით უნდა გამაზივლდეს ყურადღება ბირონოვშიანაზე; ნათელი, კონკრეტული ფაქტებით უნდა აჩვენოთ მოსწავლეებს გერმანელთა ძალადობა ანა იოანეს ასულის მთავრობაში და რუსეთის მოსახლეობის ძარცვა გერმანელ ავანტიურისტ ბუნაურთა მიერ.

შვიდწლიან ომზე თბრობის დროს ხაზი უნდა გაესვას რუსეთის არმიის
ბრწყინვალე გამარჯვებას პრუსიელებზე და რუსების მიერ ბერლინის აღებას.
ქვეთემის „კატერინე II მეფობის დასაწყისის“ გავლისას საჭიროა ვაჩვენო
ნოთ, რომ 1762 წლის გადატრიალება იყო რუსეთის ახნაურთა პროტესტი პრუსიის
ინტერესებისადმი რუსეთის დამორჩილების წინააღმდეგ.

ქვეთემას „პავლე I“ ემატება მასალა პავლე პირველის მიერ რუსეთის არ-
მიის პრუსიული წესების შემოღების ცდისა და მის წინააღმდეგ ს უ ვ ო რ ო ვ ი ს
პროტესტის შესახებ,

თემას: „ცარიზმი ნაპოლეონის ომების პერიოდში“ ემატება ერთი საათი,
რომელიც გამოყენებულ უნდა იქნეს ქვეთემა „სამამულო ომის“ შესწავლისათვის,
რაც საშუალებას აძლევს მასწავლებელს უფრო დეტალურად შეჩერდეს ომის
მსვლელობაზე, მნიშვნელოვანი ბრძოლებისა და ცალკეული ეპიზოდების აღწერაზე,
რომელშიაც გამომუდგნდა რუსია ხალხის ძლიერება, რომელიც მკერდით დადგა
თავისი მამულის დასაცავად.

გარდა ამისა სამამულო ომის მსვლელობის გადაცემის დროს უნდა გამა-
ხვილდეს ყურადღება ომში პრუსიელთა მონაწილეობაზე და პრუსიის გეგმაზე
დაეყრეთ ბალტიისპირეთი.

ქვეთემებისათვის: „მეფის რუსეთის ხალხები და ცარიზმის კოლონიალური
პოლიტიკა XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში“ 3 საათის ნაცვლად დათმობილია
2 საათი. მცირდება ქვეთემა: „გოლგისპირა ხალხები, ბაშკირები და ციმბირი
XIX საუკუნის პირველ მეოთხედში“. რადგანაც სახელმძღვანელოში კონსპექტუ-
რად გადმოცემული მასალა ძლიერ მცირეს უმატებს იმას, რაც იყო თქმული ამ
ხალხთა შესახებ წინა თემებში.

თემისათვის: „ცარიზმი—გეროპის ქანდარი“ 6 საათის ნაცვლად განკუ-
თვნილია 4 საათი. ეს შემცირება ხდება მასალის შეკუმშვის ხარჯზე 50—60-იან
წლებში რუსი განმანათლებლების მოღვაწეობის და XIX საუკუნის პირველი ნა-
ხევრის რუსული ლიტერატურის წარმომადგენელთა:

გერცენის, ბელინსკის, პეტრაშეველების მოღვაწეობა უნდა მოუთხოვოთ იმ
ისტორიული მნიშვნელობის მიხედვით, რომელიც მათ ჰქონდათ რუსეთის განა-
თავისუფლებელ მოძრაობაში.

თემისათვის: „კაპიტალიზმის განვითარება 60—70-იან წლებში“ განკუთვნი-
ლია 5 საათი. ნაცვლად 8 საათისა. ეს შემცირება მოხდება ქვეთემაში: „კაპიტა-
ლიზმი სოფლის მეურნეობაში და მრეწველობაში“ ციფრობრივი მონაცემების
შემცირების გზით.

გარდა ამისა გამოტოვებულ უნდა იქნას სახელმძღვანელოში მოცემული
თემა: „განათლება, მეცნიერება და ხელოვნება 60—70-იან წლებში“.

თემას: „მუშათა კლასის ბრძოლის დასაწყისი ცარიზმის წინააღმდეგ“, ნა-
ცვლად 9 საათისა მიმდინარე წელს დათმობილი აქვს 6 საათი. ეს შემცირება
ხდება პირველი სამი ქვეთემის დეტალების გამოორცხვის გზით. ასე, მაგალითად,
არაა საჭირო დაწერილებით შეჩერება 80-იან წლების მსოფლიო აგრარულ კრი-
ზისზე, ის უნდა მოხდეს ახალი ისტორიის კურსში.

მასალის, 80—90-იან წლებში სამრეწველო აღმავლობისა და სარკინიგზო
მშენებლობის გავლის დროს, საჭირო არაა მთელ რიგ წვრილმანებზე შეჩერება,
კერძოდ, ციფრობრივ მასალის დიდ რაოდენობაზე. გარდა ამისა, გამოტოვებულ
უნდა იქნას განყოფილება „განათლება, მეცნიერება და ხელოვნება მეცხრამეტე
საუკუნის ბოლოს“.

მიმდინარე წელს მეთე კლასში სსრკ-ის ისტორიის კურსის გავლენით გამოყოფილია 99 საათი, გამეორებისათვის 6 საათის ჩათვლით. ამასთან დაკავშირებით დიდდება საათების რაოდენობა კურსის ყველა თემისათვის და მათ შინაარსში შეტანილი იქნება ზოგიერთი დამატებები.

პროგრამის პირველ განყოფილებისათვის, გასულ წელს მოცემული 17 საათის ნაცვლად, განკუთვნილია 22 საათი.

თემისათვის: „რევოლუციის წინააღმდეგ“ გამოყენებული უნდა იქნეს დამატებითი საათი ქვეთემა: „ბრძოლა პროლეტარიატის რევოლუციური პარტიის შექმნისათვის“, რამდენადაც პრაქტიკამ გვიჩვენა, რომ მასწავლებელი ძნელად ახერხებდა ამ მასალის ერთ საათში ჩატევას.

თემისათვის: „რუსეთ-იაპონიის ომი და რუსეთის პირველი რევოლუცია“ დრო დიდდება 9 საათამდე (გასულ წელთან შედარებით 2 საათით მეტი); ამის გამო შესაძლებელია დემატოს 1 საათი ქვეთემის „რუსეთ-იაპონიის ომის მასალის გავლას და დეტალურად გაირკვეს ამ ომში ცარიზმის დამარცხების მიზეზები, თვის მპყრობელობის სიღამძლე და ხაზი უნდა გაუყვას რუსი ჯარისკაცის გმირობას. ამ მიზნით გამოყენებულ უნდა იქნას დოკუმენტალური მასალა და მნატერული ლიტერატურა.

აუცილებელია, აგრეთვე, დამატებითი საათის გამოყენება 1905—1907 წლების ამბების დაწვრილებით შესწავლისათვის.

ქვეთემაში—„რევოლუციის უკანდახევა“ მოსწავლეთა ყურადღება უნდა შევაჩეროთ იმ დახმარებაზე, რომელიც გერმანიამ აღმოუჩინა ცარიზმს 1905—1907 წ. რევოლუციის ჩახშობაში.

თემის—„სტოლიპინის რეაქცია 1908—1912 წლებში“ სამი საათის ნაცვლად გამოყოფილია 4 საათი, რაც მასწავლებელს „აძლევს დამატებით დროს თემების: „ბოლშევიკები რეაქციის წლებში“ და „სტოლიპინის მთავრობის საგარეო პოლიტიკის“ გავლისათვის.

მეოთხე თემისათვის საათების რაოდენობა იზრდება 1 საათით, რომელიც ემატება ქვეთემას: „იმპერიალისტური ომის წინააღმდეგ“.

პროგრამის II განყოფილებისათვის საათების რაოდენობა დიდდება 9 საათამდე, დამატებითი 3 საათი განკუთვნილია ქვეთემისათვის: „მეფის რუსეთის მონაწილეობა მსოფლიო ომში“.

ამ მასალის თხრობის დროს, მასწავლებელი უნდა შეჩერდეს გერმანიის დაპყრობით გეგმებზე მეფის რუსეთში და გერმანიის აგენტების დივერსიულ, ჯამუშურ საქმიანობაზე მსოფლიო ომის დროს, კონკრეტული ფაქტებით უნდა გამოვავლინოთ რუსეთის არმიის გმირობა ავსტრია-გერმანიის ჯარებთან ბრძოლაში.

(ბრუსილოვის გარდევვა,—ლაშქრობა გალიციაში და სხვ.) აუცილებელია, აგრეთვე ვაჩვენოთ გერმანიის იმპერიალიზმის, როგორც ომის გამძალბების როლი.

თემას: „ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მომზადება“, 5 საათის ნაცვლად, ეძლევა 6 საათი, დამატებითი საათი ეთმობა გაკვეთილს „იერიშის ორგანიზაცია“.

განყოფილება IV „სამხედრო ინტერვენცია, სამოქალაქო ომი“ დათმობილია აქვს 20 საათი. აქედან 8 საათი დათმობილი აქვს თემას—„უცხოეთის ინტერვენციის დასაწყისი“. 3 დამატებითი საათიდან 2 საათი დაეთმობა გაკვეთილს: „სახალხო ომი გერმანულ იმპერიალისტთა თავდასხმის წინააღმდეგ“, რომლის გავლით დროს

უცილებელია ვუჩვენოთ მოსწავლეებს გერმანელთა სიმხვეცე ოკუპირებულ ქვეყნებში (უკრაინაში, ფინეთში) და ჩვენი ხალხის, ბალტიისპირეთისა და ფინეთის ხალხთა გმირული ბრძოლები ოკუპანტთა წინააღმდეგ.

ერთი საათი ეძლევა ქვეთემა „ანტანტის არმიის შეტევა საბჭოთა რუსეთზე“-ს მასალის გაფართოებას, განსაკუთრებით გამახვილდება ყურადღება მემდეგ საკითხებზე: ბრესტის ზავის გაუქმება, უკრაინის განთავისუფლება, საბჭოთა ხელისუფლებისათვის ბრძოლა ბალტიისპირა ქვეყნებში, ბელორუსიის საბჭოთა რესპუბლიკის შექმნა.

თემა „ანტანტის საზი ლაშქრობის განადგურება“ დიდდება 2 საათით, ქვეთემის: „კოლჩაკის, დენიკინის და ვრანგელის განადგურება“-ს მასალის უფრო დეტალურად გავლისათვის. თემა: „სამოქალაქო ომი განაპირა ქვეყნებში“ გამოყოფილია 5 საათი, დამატებითი საათები ეძლევა მთელი განყოფილების მასალის დეტალური გავლისათვის.

VI განყოფილების მეორე თემისათვის: „ბრძოლა სოციალიზმის მშენებლობის დამთავრებისათვის და სტალინური კონსტიტუცია“ მოცემულია 11 საათი. ეს საათები გამოყოფილია ახალი ქვეთემებისათვის:

„საბჭოთა ხალხის დიადი სამამულო ომი ფაშის წინააღმდეგ“.

ახალი ისტორია — VIII და IX კლასები

ახალი ისტორიის კურსისათვის განკუთვნილი საათების რაოდენობის შემცირება ავალდებულებს მასწავლებელს განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ყველაზე უფრო დიდ კაპიტალისტურ ქვეყნების ისტორიას და პროგრამის ყველაზე არსებით განყოფილებას.

ამასთან დაკავშირებით, VIII კლასის პროგრამიდან გამოტოვებულია შემდეგი:

1. შესავალი

2. თემები იტალიის და იაპონიის ისტორიიდან.

3. მასალები ამერიკის კოლონიზების ბრძოლისა დამოუკიდებლობისათვის. მასწავლებელი მოსწავლეებს მოკლედ აცნობს აშშ წარმოქმნაზე თემაში „სამოქალაქო ომი ჩრდილოეთ ამერიკაში“.

4. „ინგლისი 1789—1815 წლებში“— და „რომის საღვთო იმპერიის დაშლა“. ბურჟუაზიული რეფორმები პრუსიაში; ამ თემების ძირითადი მასალა გადაცემულ უნდა იქნას „საფრანგეთის XVIII საუკუნის ბურჟუაზიული რევოლუციის“ და „საფრანგეთი 1874 წლიდან—1815 წლამდე“-ს ისტორიის სწავლების დროს.

შტეინის და გარდენბერგის აგრარულ რეფორმებზე თხრობის დროს მასწავლებელი უნდა შეჩერდეს გერმანიის 1848 წლის რევოლუციის წინაპირობებზე.

5. თემა „ევროპის რეაქცია“, აღმოსავლეთის საკითხი“, „ყირიმის ომის“ ისტორია დაწვრილებით მოცემულია, სსრკ-ის ისტორიის კურსში.

6. თემა: „მეორე იმპერია საფრანგეთში“. ამ თემის ძირითადი საკითხები მასწავლებლის მიერ მოთხრობილი იქნება მეორე იმპერიის კრიზისის განხილვის დროს (იხ. IX კლასის პროგრამაში თემა: „საფრანგეთ-პრუსიის ომი და პარიზის კომუნა“).

XIX საუკუნის 60 იან წლებში მუშათა მოძრაობის აღმავლობის აღწერა, კერძოდ მიტინგი ლონდონში 1863 წელს, მოცემული უნდა იქნეს თემაში „1 ინტერნაციონალი“.

ცალკეული თემების გავლისათვის საათების რაოდენობის შემცირება მოითხოვს თემების შინაარსის განტვირთვას ზოგიერთ მეორე ხარისხიან საკითხებისაგან, სახელდობრ:

1. თემაში—„საფრანგეთის ბურჟუაზიული რევოლუცია მე-18 საუკუნეში“ გამოსატოვებელია მონტესკიეს და დიდროს შეხედულებათა დანასიათებდა და შეგნრდეთ ტიურგოს რეფორმათა ცდების თხრობაზე და დამუშინებელი კრების მიერ კოლონიებში მონობის დატოვებაზე. შეკუმშულად უნდა გადაეცეს გენერალური შტატების ნაციონალურ კრებად. გარდაქმნა, ამ გარდაქმნის ეტაპების გაუ-შუქებლად; არ მოეუთხროთ დეტალები 1789 წლის მსხვილი ბურჟუაზიის მიერ ძალაუფლების დაპყრობაზე, მოკლედ დავანასიათოთ უთანხმოებანი იაკობინელთა შორის.

1793—1794 წლებში არაა საჭირო შეჩერება პარიზის კომუნის მიერ რე-ლიგიის წინააღმდეგ ბრძოლაზე (არც უთანხმოებაზე ამ საკითხში რომესპიერსა და კომუნას შორის).

2. თემა — „საფრანგეთი 1794 წლიდან—1815 წლამდე“ საჭიროა გამოტო-ვებულ იქნას საკითხები როიალისტთა ამბოხების, რესპუბლიკის IV წლის 13 ვან-დემეირის, საფრანგეთის არმიის მიერ ირლანდიაში მოწყობილ ექსპედიციის წარუ-მატებლობა, ბონაპარტიზმის არსი, არაა საჭირო დეტალიზირება ბახელის, კამ-პოფორმის, ლიუნველის და ამიენის ხავებისა. გარდა ამისა, მასწავლებელს შეუ-ძლია არ მოიყვანოს დაწვრილებით ფაქტიური მასალები 1805 და 1806 წლებში კვალიციაში რუსეთის მონაწილეობის შესახებ, რადგანაც ეს საკითხი შეისწავლება სსრკ-ის ისტორიის კურსში.

საჭიროა დაწვრილებით შევჩერდეთ ისეთ ამბებზე, რომელთაც აქვთ დიდი აღმზრდელობითი მნიშვნელობა, სახელდობრ, სუვოროვის გამარჯვებებზე იტა-ლიაში 1799 წელს, ალპებზე მისი გადასვლიცა და რუსი ხალხის გმირულ ბრძო-ლაზე 1812 წ. ნაპოლეონის თავდასხმის წინააღმდეგ.

3. საჭიროა თემების: „ვენის კონგრესი“ და „საღვთო კავშირი“-ს შემდეგი შემოკლებული გეგმით თხრობა: ვენის კონგრესი და მისი დადგენილებანი, „სა-ღვთო კავშირის“ დაარსება, რუსეთის ცარიზმი, როგორც საერთაშორისო უან-დარმი, „საღვთო კავშირის“ ბრძოლა რევოლუციურ მოძრაობასთან.

4. თემა „კ. მარქსი და ფრ. ენგელსი“ საათების რაოდენობა შემცირებუ-ლია, გაკვეთილზე მოსწავლეთა „კომუნისტური მანიფესტი“ ტექსტზე მუშაობის ხარჯზე.

პირველი ორი თავის შინაარსს მოუთხრობს თვით მასწავლებელი.

5. თემაში—„1848 წლის რევოლუცია საფრანგეთში“-ს შეიძლება გამოტოვე-ბულ იქნეს დეტალები: საბანკეტო კამპანიაზე, დროებითი მთავრობის მიერ გლეხობის და მუშათა კლასის იზოლაციის პოლიტიკაზე, 1815 წლის 15 მაისის დემონსტრაციაზე და 1894 წლის 13 ივნისის გამოსვლებზე.

6. თემაში—„1848 წლის რევოლუცია გერმანიაში“ გამოსატოვებელია შემ-დეგი საკითხები: რევოლუციური მოძრაობის ცენტრის გადანაცვლება გერმანიაში (როგორც მოსწავლეთათვის ძნელად შესათვისებელი პრობლემა), ფრიდრიხ გილტემ IV, გაერთიანებული ლანდტაგი და მისი დათხოვნა, რევოლუციური მო-ძრაობა სამხრეთ გერმანიაში, პრუსიის ნაციონალური კრება და მისი გარეკა და პრუსიის მთავრობის მიერ ახალი რაინის გახეთის დახურვა.

მუშათა მოძრაობაში მარქსის და ენგელსის მიერ ორ ფრონტზე ბრძოლაზე თხრობის დროს, არაა საჭირო გაშტალკის და ბორნის შეხედულებებზე დაწვრი-ლებით შეჩერება. უნგრეთის რევოლუციაზე თხრობისას, მასწავლებელი მოსწავ-ლეთა ყურადღებას გაამახვილებს მეფის რუსეთის როლზე ამ ამბებში.

7. თემისათვის: „ენგლისი და მისი კოლონიები მე-19 საუკუნის 40—50-იან წლებში“ გათვალისწინებული ორი საათი არ იძლევა საშუალებას დეტალურად

მოუთხროთ ირლანდიის ნაციონალურ-გამათავისუფლებელი მოძრაობის ისტორია“. ამიტომ ირლანდიის ექსპლუატაციის მეთოდი და ირლანდელთა დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლის ხასიათი აუცილებელია ვაჩვენოთ ინგლისის კონსტიტუციური პოლიტიკაზე თხრობის დროს.

იმავე მოსაზრების გამო მეტად შეკუმშულად უნდა გავაშუქოთ პალმერ-სტონის კაბინეტის საშინაო და საგარეო პოლიტიკა.

8 თემაში: „სამოქალაქო ომი ჩრდ. ამერიკაში“ საჭიროა გამოვეტოვოთ საკითხები: მუშათა მდგომარეობის შესახებ XIX საუკუნის 30—40-იან წლებში, მონათა მოძრაობები და რესპუბლიკური პარტიის წარმოშობა.

შეიძლება დაწვრილებით არ მოვუთხროთ ჩრდილოელთა არმიის მოქმედება (გერმანიის რეიდი, გენ. გრანტის წარმატებანი).

9. თემისათვის: „გერმანიის გაერთიანება“ გამოყოფილია 3 საათი. ეს დრო საკმარისი იქნება ლასალის მცდარ შეხედულებათა და მასთან მარქსის და ენგელსის ბრძოლის დახასიათების შეკუმშულად თხრობის პირობებში.

ამ თემაში, ბისმარკის პიროვნების დახასიათებისას საჭიროა ხაზი გავესვას იმას, რომ სახელდობრ გერმანიის კანცლერის მიერ აღიარებული იყო უბეში ძალის კულტი და რომ ეს კულტი გახდა დღეს ჰიტლერული გერმანიის ერთ-ერთ პრინციპად.

10. თემაში: „I ინტერნაციონალი“ მუშათა მოძრაობის დახასიათება 60-იან წლების საფრანგეთში იწვევს აუცილებლობას საერთაშორისო ამხანაგობის ისტორია გადავცეთ შემდეგი შემცირებული გეგმით:

„მუშათა საერთაშორისო ორგანიზაციის შექმნის პირობები; შარქსის და ენგელსის ბრძოლა მუშათა საერთაშორისო ამხანაგობის ორგანიზაციისათვის; I ინტერნაციონალის დაარსება. I ინტერნაციონალის მიზნები და ამოცანები;

მარქსი, როგორც I ინტერნაციონალი; დამაარსებელი და ხელმძღვანელი, ბრძოლა პრუდონისტებსა და ბაკუნინისტებთან; მუშათა მოძრაობა 1866—1869 წლების პერიოდში; „კაპიტალის“ I ტომის გამოქვეყნება. ამ შრომის მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობა; სოციალ-დემოკრატიული პარტიის დაარსება გერმანიაში. პირველი ინტერნაციონალის მოღვაწეობის შედეგები 1870 წელში.

IX კლასის ახალი ისტორიის კურსიდან ზემოხსენებული მოსაზრებით გამოტოვებულია შემდეგი:

1. შესავალი

2. თემები: იტალიის, ავსტრია-უნგრეთის და იაპონიის ისტორიიდან.

3. თემა — „საერთაშორისო ურთიერთობა და მსოფლიოს განაწილებისათვის ბრძოლა“. XIX საუკუნის დასასრულს მნიშვნელოვანი კაპიტალისტური ქვეყნების საგარეო პოლიტიკა გაშუქდება ამ სახელმწიფოს ისტორიის სათანადო თემებში.

საკითხი საფრანგეთ-რუსეთის კავშირის შესახებ საჭიროა მოუთხროთ თემაში: „საფრანგეთი XIX საუკუნის დასასრულს“.

თემები — „საერთაშორისო მუშათა მოძრაობა მე-20 საუკუნის დასაწყისში“ და „II ინტერნაციონალი ომამდელი იმპერიალიზმის პერიოდში“. ერთიანდება ერთ თემაში — „II ინტერნაციონალი XX საუკუნის დასაწყისში“ პროგრამის შემდეგი ტექსტით:

მუშათა კლასის მდგომარეობის მკვეთრი გაუარესება; ოპორტუნიზმის ზრდა II ინტერნაციონალში. რევოლუციურ განწყობილებათა ზრდა მასებში. ახალი ტიპის პარტიის შექმნისათვის ბრძოლა და ბოლშევიზმის წარმოშობა; II ინტერნაციონალის ამსტერდამის კონგრესი; ოპორტუნიზმის წინააღმდეგ რევოლუციის მიღება; 1905 წლის რევოლუცია და შედარებითი მშვიდობიანი განვითარების პე-

რიოდის დასასული; შტუტგარტის კონგრესი. ვ. ი. ლენინის ბრძოლა შტუტგარტის კონგრესზე ოპორტუნიზმის ყველა სახეობის წინააღმდეგ, შტუტგარტის კონგრესი მილიტარიზმის და ომის შესახებ; კოლონიალური საკითხი ამსტერდამში და შტუტგარტის კონგრესებზე. ვ. ი. ლენინი კოლონიალური საკითხის შესახებ; II ინტერნაციონალის ბაზელის კონგრესი ომთან დამოკიდებულების შესახებ.

IX კლასის პროგრამების თეზებში შესაძლებელია გაამოტოვებულ იქნეს შემდეგი საკითხები:

1. თემაში: „საფრანგეთ-პრუსიის ომი და პარიზის კომუნა“-დან პარიზის 20 ოკრუგის ცენტრალური სახელმწიფო დეპუტატების კომიტეტის დაარსება. „1870 წ. 31 ოქტომბრისა და 1871 წ. 22 იანვრის აჯანყებები“. „დედუკლიოზუს დახასიათება“ და „მიმდინარეობათა ბრძოლა კომუნის შიგნით“.

2. თემაში: „გერმანია XIX საუკუნის დასასრულს“ დეტალები გერმანიის იმპერიის სახელმწიფო წყობის შესახებ (გერმანიის იმპერიის შემადგენლობა, იმპერიის მთავრობის ორგანო და დეტალური დახასიათება და მასალები გერმანიის იმპერიაში პრუსიის ჰეგემონობის შესახებ) და მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსების მოძღვრება სახელმწიფოს შესახებ.

ბისმარკის საშინაო პოლიტიკაზე თხრობისას, მასწავლებელმა მოსწავლეთა ყურადღება უხდა გაამახვილოს ნხოლოდ „კულტურკამბოზე“ და სოციალისტების წინააღმდეგ განსაკუთრებულ კანონზე.

გერმანიის იმპერიის საგარეო პოლიტიკის დახასიათებისას, საჭიროა ზაზი გავესვას, რომ მილიტარიზმის ნამდვილ წარმომადგენლად ევროპაში იყო გერმანიის იმპერია, რომ ბისმარკი აწარმოებდა არა მშვიდობიან, არამედ აგრესიულ და პროვოკაციულ პოლიტიკას, რომელსაც ახლა აგრძელებს ფაშისტური გერმანია.

3. თემაში—„საფრანგეთი XIX ს. დასასრულს, ლაფარგის და გედის ბიოგრაფიები, პოსიბილიზმის შესახებ, ბულანეიზმი და პანამა“.

4. თემაში—„ინგლისი XIX საუკუნის უკანასკნელ მესამედში“ ინგლისის კოლონიალური მფლობელობის ტიპები (მათ შესახებ მასწავლებელი მოუთხრობს მოსწავლეებს თემის: „ინგლისი XIX საუკუნის 50—60 იან წლებში“ გავლის დროს) და სოციალ-დემოკრატიული ფედერაციის და ფაბიანთა საზოგადოების წარმოშობა“.

5. თემაში—„აშშ მე-19 საუკუნის დასასრულს“. დეტალები ჩრდილოეთის რესპუბლიკური ბურჟუაზიის მერ მონათმფლობელური სამზრეთის განადგურება (ეს საკითხი შეიძლება გაშუქდეს ეფიმოვის ახალი ისტორიის VIII კლასის სახელმძღვანელოს მასალების ფარგლებში).

სახელმწიფოებრივი აპარატის საშინელი კორუპცია, I ინტერნაციონალის ამერიკის სექციის როლი, დე-ლიონი, გაფიცვები პულმანის ქარხნებსა და გომსტედში.

6. თემაში: „ინგლისი XX საუკუნის დასაწყისში“—წვრილმანები სულანისა და სამზრეთ აფრიკის დაპყრობაზე. ირლანდიის საკითხი და კონსტიტუციური კრიზისი მსოფლიო ომის წინ (1914—1918)

7. თემაში: „საერთაშორისო ურთიერთობა XX საუკ. დასაწყისში“ რუსეთის გამაგრება მანჯურიაში, ინგლის-იაპონიის კავშირი და ავსტრია-სერბეთის კონფლიქტი (1921—1913 წ.).

8. თემაში: „პირველი მსოფლიო იმპერიალისტური ომი“—„მსოფლიო ომი და მეომარი სახელმწიფოების სახალხო მეურნეობა“—ას გავლისთვის შეიძლება რეკომენდირებულ იქნეს მხოლოდ ფაქტების დასახელება ბურჟუაზიის სამხედრო ზედმეტ მოვებისა და ნეიტრალური ქვეყნების ბურჟუაზიის გამდიდრების შესახებ; ციმერ-

ვალდის გავრთიანებისათვის ბრძოლის ისტორია, ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუციის სოციალისტურ რევოლუციაში გადაზრდა რუსეთში, ვ. ი. ლენინის აპრილის თეზისების საერთაშორისო მნიშვნელობა. კომუნისტური პარტიის VI კონგრესის უკანასკნელი საკითხების მოთხრობა მოსწავლეებისათვის არამიზანშეწონილია, რადგანაც მათ ჯერ კიდევ არ უსწავლიათ ბოლშევიზმის პროგრამის ძირითადი პრინციპები.

გარდა ამისა, მასწავლებელს უშუძლია მოკლედ უამბოს სამხედრო მოქმედებათა მსვლელობა აღმოსავლეთის ფრონტზე, რადგანაც ეს დაწვრილებით გაშუქებული იქნება სსრკ-ის ისტორიის კურსში.

1914—1918 წლების ომამდელი ევროპის ვითარებაზე თხრობის დროს, საჭიროა მოსწავლეები მივიყვანოთ იმ დასკვნამდე, რომ გერმანიის ბურჟუაზია იყო თავდამსხმელი მხარე, ომის გამჩაღებელი.

ოკუპირებულ ქვეყნებში გერმანიის სარდლობის პოლიტიკის შესახებ თხრობისას, მასწავლებელმა უნდა მოიყვანოს ფაქტები გერმანელების მიერ სერბების, პოლონელების, ბელგიელების, ფრანგების და სხვათა ჩაგვრის შესახებ.

თემას: „იმპერიალიზმი, როგორც კაპიტალიზმის უმაღლესი და უკანასკნელი სტადია“ 4 საათის ნაცვლად—ეთმობა 3 საათი. მეთოდურად სწორად აგებულ მეცადინეობის პირობებში (კავლილი თემებიდან იმპერიალიზმის 5 ნიშნის და კაპიტალიზმის ეკონომიურ და პოლიტიკურ არათანაბარ განვითარებისათვის ილუსტრაციისა და დახასიათებისათვის კავლილი თემებიდან ფაქტების გამოყენება) ამ თემის შესწავლისათვის ეს დრო საკმარისია.

ისტორიის კურსის სააწმყის განაწილება

VIII—X კლასში 1941—42 ხახწ. წლისათვის სსრკ-ის ისტორია. VIII კლასი

შესავალი 1 საათი

განყოფილება I

- ჩვენი ქვეყანა შორეულ წარსულში 4 საათი
1. პირველყოფილი-თემური წყობილება ჩვენი ქვეყანაში 1 "
 2. უძველესი სახელმწიფოები ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე 3 "

განყოფილება II

- კიევის სახელმწიფო 4 საათი
1. კიევის სახელმწიფოს წარმოშობა 2 "
 2. კიევის სახელმწიფოს დაშლა 2 "

განყოფილება III

- აღმოსავლეთ ევროპის და შუააზიის ფეოდალური დაქუცმა ცემა 14 "
1. ფეოდალური სამთავროები XII—XIII საუკ. 5 საათი
 2. მონღოლთა დაპყრობები XIII საუკ. 2 "
 3. ბრძოლა გერმანელ და შვედელ ფეოდალებთან 2 "
 4. ლიტვის დიდი სამთავრო 1 "

- 5. ვლადიმირის დიდი სამთავრო 1 საათი
- 6. მოსკოვის ამაღლება 2 " "
- 8. თემურ-ლენგის სახელმწიფო და ოქროს ურდოს დაშლა 4 საათი

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა IV

- რუსეთის ნაციონალურ სახელმწიფოს შექმნა 4 საათი
- 1. მთავრების—ივანე III და ვასილ III მმართველობა 4 " "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა V

- რუსეთის სახელმწიფოს გაფართოება და მისი გადაქცევა მრავალერიან სახელმწიფოდ 5 " "
- 1. ივანე IV—მეფობა 5 " "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა VI

- ჩვენი ქვეყნის ხალხები XVII საუკუნეში 16 " "
- 1. გლეხთა რბი და ბრძოლა პოლონეთ-შვედების ინტერვენციასთან XVII საუკ. დასაწყისში 4 საათი
- 2. რუსეთის თვითმპყრობელობა XVII საუკუნეში 5 " "
- 3. უკრაინა და ბელორუსია XVII საუკუნეში 2 " "
- 4. სახალხო აჯანყებანი XVII საუკ. მე-2 ნახ. 2 " "
- 5. რუსეთის სახელმწიფოს კულტურა XVII საუკ. 1 " "
- 6. ციმბირის ხალხები XVII საუკ. 1 " "
- 7. ამიერ-კავკასია და შუაზია XIV—XVII საუკ. 1 " "

48 საათი

გამეორება 4

სულ 52 საათი

ს ს რ ა - ი ს ის ტ ო რ ი ა — IX კ ლ ა ს ა

რუსეთის იმპერია XVIII საუკუნეში და XIX საუკ. პირველ ნახევარში.

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა I

- რუსეთის თავად-აზნაურული იმპერია XVIII საუკუნეში 18 საათი
- 1. რუსეთის იმპერიის დაარსება 9 საათი
- 2. პეტრე I მეფეიდრეგები 3 " "
- 3. თავდაზნაურული იმპერია XVIII საუკ. მეორე ნახევარში 6 საათი

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა II

- ბატონყმობის რღვევა და კაპიტალიზმის ჩასახვა 17 საათი
- 1. 1789 წლის ბურჟუაზიული რევოლუცია და ცარიზმი XVIII საუკუნის დასასრულს 2 " "
- 2. ცარიზმი ნაპოლეონის ომების პერიოდში 5 " "

3. მეფის რუსეთის ხალხები და ცარიზმის კოლონიალური პოლიტიკა

XIX საუკ. I მეოთხედში

4. დეკაბრისტები 2 "
5. ბატონყვური სისტემის კრიზისი, ნიკოლაზ I მონარქია 2 "
6. ცარიზმი—ევროპის ჯანდარში 4 "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა III

კაპიტალიზმის განვითარება მეფის რუსეთში 15 საათი

1. 60-იანი წლების ბურჟუაზიული რევოლუციები 4 "

2. კაპიტალიზმის განვითარება 60—70-იან წლებში 5 "

3. მუშათა კლასის ბრძოლის დასაწყისი ცარიზმის წინააღმდეგ 6 "

მთლიანად, ახალი მასალის გავლისათვის 50 "

გამეორება 7 "

2 "

სულ 52 საათი

ს ს რ ა - ი ს ნ ს ტ ო რ ი ა — X კ ლ ა ს ი

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა I

პირველი ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუცია 22 საათი

1. რევოლუციის წინააღმდეგ 5 საათი

2. რუსეთ-იპონიის ომი და რუსეთის პირველი რევოლუცია (1904—1907) 9 "

3. სტოლიპინის რეაქცია (1908—1912) 4 "

4. რევოლუციური აღმავლობის წლები (1912—1914) 4 "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა II

მეორე ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუცია 9 საათი

1. მეფის რუსეთი მსოფლიო იმპერიალისტური ომის წლებში (1917 წლის მარტი) 7 საათი

2. თებერვლის ბურჟუაზიულ-დემოკრატიული რევოლუცია 2 "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა III

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია 17 საათი

1. დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მოხდადგება 6 საათი

2. დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვება 9 "

3. ბრესტის ზავი. შესვენებისათვის ბრძოლა 2 "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა IV

სამხედრო ინტერვენცია. სამოქალაქო ომი 20 საათი

1. უცხოეთის ინტერვენციის დასაწყისი 8 "

2. ანტანტის სამი ლაშქრობის განადგურება 7 "

3. ს. მოქალაქე ომი განაპირა ქვეყნებში 5 "

სახალხო მეურნეობის აღდგენის მშვიდობიან მუშაობაზე
გადასვლა 11 საათი

1. ბრძოლა სახალხო მეურნეობის აღდგენისათვის 8 საათი
2. ბრძოლა სოციალისტური ინდუსტრიალიზაციისათვის (1926—1929) 3 "

გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა VI

სსრკ—სოციალიზმის ქვეყანა 14 საათი

1. სსრკ სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაციისათვის ბრძოლის პერიოდში 3 საათი
2. სოციალიზმის მშენებლობისათვის ბრძოლა და სტალინური კონსტიტუცია 11 საათი

93 საათი

გამეორება 6 "

სულ 99 საათი

ახალი ისტორია—VIII კლასი

1. სამრეწველო გადატრიალებების დასაწყისი ინგლისში 2 საათი
2. საფრანგეთის ბურჟუაზიული რევოლუცია მე-18 საუკუნეში 10 "
3. საფრანგეთი 1794 წ.-დან 1815 წლამდე 4 "
4. ვენის კონგრესი „საღვთო კავშირი“ 1 "
5. რესტავრაცია საფრანგეთში და ივლისის რევოლუცია 1 "
6. უტოპიური სოციალიზმი 2 "
7. ივლისის მონარქია საფრანგეთში 1 "
8. ინგლისი 1815—1848 წლებში 3 "
9. გერმანია 1815—1848 წლებში 1 "
10. კ. მარქსი და ფ. ენგელსი 3 "
11. 1848 წლის რევოლუცია საფრანგეთში 2 "
12. 1848 წ. რევოლუცია გერმანიაში 3 "
13. ინგლისი და მისი კოლონიები XIX ს. 50—60-იან წლებში 2 "
14. სამოქალაქო ომი ჩრდილო ამერიკაში 3 "
15. გერმანიის გაერთიანება 3 "
16. I ინტერნაციონალი 3 "

44 საათი

გამეორება 3 "

სულ 47 საათი

ახალი ისტორია—IX კლასი

1. საფრანგეთ-პრუსიის ომი და პარიზის კომუნა 4 საათი
2. I ინტერნაციონალი პარიზის კომუნის დღეებში და მისი დამარცხების შემდეგ 1 "

3. გერმანია XIX საუკუნის დასასრულს	4
4. საფრანგეთი XIX საუკუნის დასასრულს	3
5. ინგლისი XIX ს. კ. უკანასკნელ მესამედში	3
6. აშშ XIX საუკუნის ბოლოს	2
7. II ინტერნაციონალი XIX საუკუნის ბოლოს	2
8. იმპერიალიზმი, როგორც უმაღლესი და უკანასკნელი სტადია კაპიტალიზმისა	3
9. ინგლისი XX საუკუნის დასაწყისში	2
10. გერმანია XX საუკუნის დასაწყისში	3
11. საფრანგეთი XX საუკუნის დასაწყისში	2
12. აშშ XX საუკუნის დასაწყისში	2
13. II ინტერნაციონალი XX საუკუნის დასაწყისში	2
14. საერთაშორისო ურთიერთობა XX ს. დასაწყისში	3
15. პირველი მსოფლიო იმპერიალისტური ომი	8

44 საათი

გამეორება 3

სულ 47 საათი

საქ. სსრ განხატკომის დაწყებითი და ხაშუალო სკოლის სამმართველო.
 საქ. სსრ განხატკომის დაწყებითი და ხაშუალო
 სკოლის სამეცნიერო-ხაკვლეფო ინსტიტუტი

თ ე მ ე ბ ი

სსრ კავშირის კონსტიტუციაში 1941—42 ხანწავლო წლიხათვის

I. რსფსრ-ი ჩამოყალიბება და პირველი საბჭოთა კონსტიტუციის მიღება—2 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია და პროლეტარიატის დიქტატურის დამყარება.

2. სრულიად-რუსეთის საბჭოების II ყრილობა. საბჭოების ხელში გადასვლის ძალაუფლების გამოცხადება. საბჭოთა მთავრობის (სახკომსაბჭოს) შექმნა ვ. ი. ლენინის მეთაურობით. დეკრეტები მიწისა და ზავის შესახებ.

3. საბჭოთა სისტემის განვითარება. სახალხო კომისარიატების ჩამოყალიბება, სასამართლო-ორგანოების შექმნა.

სრულიად-რუსეთის საგანგებო კომისიის (გჩკ) ჩამოყალიბება და ქვეყნის თავდაცვის ორგანიზაცია... რუსეთის ხალხთა უფლებების დეკლარაცია“ შინაარსი და ისტორიული მნიშვნელობა.

4. სრულიად რუსეთის საბჭოების მესამე ყრილობა. „მშრომელი და ექსპლოატირებული ხალხის უფლებათა დეკლარაცია“.

5. ბრძოლა ზავისათვის... სრულიად-რუსეთის საბჭოების საგანგებო IV ყრილობა და ბრესტის ზავის რატიფიკაცია.

6. სრულიად—რუსეთის საბჭოების მეზუთე ყრილობა. რსფსრ კონსტიტუციის მიღება. ლენინი და სტალინი—პირველი საბჭოთა კონსტიტუციის დანი. სახელმწიფო ორგანოების სისტემა, საარჩევნო უფლება, მშრომელთა ბანი და მოვალეობანი რსფსრ 1918 წლის კონსტიტუციის მიხედვით.

II. სსრ კავშირის შექმნა და სსრ კავშირის პირველი კონსტიტუცია —1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სსრ კავშირის შექმნის მიზეზები, საბჭოების პირველი საერთო-საკავშირო ყრილობა.

2. სსრ კავშირის საბჭოების II საკავშირო ყრილობა და სსრ კავშირის კონსტიტუციის დამტკიცება.

3. სსრ კავშირის 1924 წლის კონსტიტუციის ძირითადი შინაარსი და მნიშვნელობა.

4. ამჟამად სტალინის როლი სსრ კავშირის შექმნისა და სსრ კავშირის პირველი კონსტიტუციის დამუშავებაში.

III. ცვლილებანი სსრ კავშირის ცხოვრებაში 1924-დან 1936 წლამდე გავლილ პერიოდში—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. ცვლილებანი მრეწველობაში, სოფლის მეურნეობასა და საქონელ-ბრუნვაში 1924-დან 1936 წლამდე.

2. ცვლილებანი სსრ კავშირის საზოგადოების კლასობრივი სტრუქტურისა 1925-დან 1936 წლამდე.

3. ცვლილებანი სსრ კავშირის ხალხთა ნაციონალურ ურთიერთდამოკიდებულებათა სფეროში 1924-დან 1936 წლამდე.

4. სოციალიზმის გამარჯვება სსრ კავშირში, მოპოებული ი. ბ. სტალინის ხელმძღვანელობით.

IV. გავარჯვებულ სოციალიზმის სტალინური კონსტიტუციის შექმნა —1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. ი. ბ. სტალინის ხელმძღვანელი როლი სსრ კავშირის 1936 წლის კონსტიტუციის შექმნაში.

2. სტალინური კონსტიტუციის პროექტის საყოველთაო-სახალხო განხილვა.

3. სტალინური კონსტიტუციის მიღება 1936 წლის 5 დეკემბერს სსრ კავშირის საბჭოების საგანგებო VIII ყრილობის მიერ.

V. სსრ კავშირი მუშათა და გლეხთა სოციალისტური სახელმწიფოა (სსრკ კონსტიტუციის 1 მუხლი)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სსრკ—სოციალისტური სახელმწიფოა. სოციალისტური სახელმწიფოს ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიულ სახელმწიფოსაგან.

2. ჩვენი სოციალისტური საზოგადოების კლასობრივი შემაღენლობა, ორი მეგობრული კლასი სსრკ-ში.

3. საბჭოთა ინტელიგენცია და მისი როლი სოციალისტურ საზოგადოებაში.

4. თანდათანობით გაქრობა საზღვრისა, როგორც მუშათა კლასსა და გლეხობას შორის, ისე ამ კლასებსა და ინტელიგენციას შორის.

VI. სსრ კავშირის პოლიტიკური საფუძველი (მუხ. 2—3), სსრ კავშირის ეკონომიური საფუძველი (მუხ. 4)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. პროლეტარიატის დიქტატურა სსრ კავშირში.

2. მშრომელთა დეპუტატების საბჭოები სსრკ-ის პოლიტიკური საფუძველია.

3. მთელი ძალაუფლება სსრ კავშირში ეკუთვნის ქალაქისა და სოფლის მშრომელებს, მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების სახით.

4. ლენინი და სტალინი საბჭოების შესახებ.

5. კაპიტალისტური საკუთრებისა და ადამიანისაგან ადამიანის ექსპლოატაციის მოსპობა სსრ კავშირში.

6. მეურნეობის სოციალისტური სისტემა და საწარმოო იარაღთა და საშუალებათა სოციალისტური საკუთრება, როგორც სსრ კავშირის ეკონომიური საფუძველი.

7. სსრ კავშირის ეკონომიური საფუძველის ძირითადი განსხვავება კაპიტალისტური ქვეყნების ეკონომიური საფუძველისაგან.

VII. სოციალისტური საკუთრება სსრ კავშირში (მუხ. 5—9), სსრ კავშირის მოქალაქეთა პირადი საკუთრების უფლება (მუხ. 10)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სოციალისტური საკუთრების ორი ფორმა სსრ კავშირში.

2. სახელმწიფოებრივი საკუთრება სსრ კავშირში საყოველთაო სახალხო კუთვნილებათა.

3. კოოპერატიულ-საკლმეურნეო საკუთრება ცალკეულ კოოპერატიულ ორგანიზაციებისა და კლმეურნეობების საკუთრება.

4. სასოფლო-სამეურნეო არტელის სტალინური წესდება და მისი დახასიათება.

5. მეურნეობის სოციალისტურ სისტემასთან ერთად საბჭოთა კანონით დაშვება ერთპიროვნულ გლეხთა და შინამრეწველთა წვრილი კერძო მეურნეობისა, რომელიც დამყარებულია პირად შრომაზე და გამოირიცხავს სხვისი შრომის ექსპლოატაციას.

6. სსრ კავშირის მოქალაქეთა პირადი საკუთრების ცნება.

7. პირადი და საზოგადოებრივი ინტერესების შეხამება სოციალიზმის დროს.

8. პირადი საკუთრებისა და მასზე მემკვიდრეობის უფლების დაცვა კანონით.

9. სსრ კავშირის მშრომელთა კეთილდღეობისა და შეძლებულობის განუხრელი ზრდა.

10. მშრომელთა დარბევა და შიმშილი ფაშისტურსა და ფაშისტთა მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

2. კრებული

თემის დამუშავებას გეგმა

1. სახალხო მეურნეობის სახელმწიფო გეგმის მნიშვნელობა საზოგადოებრივი სიმდიდრის გადიდების, მშრომელთა მატერიალური და კულტურული დონის გაზრდის, აღმავლობის, სსრ კავშირის დამოუკიდებლობის განმტკიცებისა და მისი თავდაცვის უნარიანობის გაძლიერების საქმეში.

2. სახელმწიფო გეგმის მნიშვნელობა წინათ ჩამორჩენილ გროვებთანაა მეურნეობისა და კულტურის აღმავლობის საქმეში.

3. რუსეთის ელექტროფიკაციის ღონისძიებები. სტალინური ხუთწლიანი გეგმები. მესამე ხუთწლიანი გეგმაში დასახული ამოცანები მეურნეობის დარგში.

4. სსრ კავშირზე ფაშისტური გერმანიის ყაჩაღურ თავდასხმასთან დაკავშირებით მთელი ჩვენი მუშაობის გარდაქმნა „საომარ ყაიდაზე, ყველაფრის დამორჩილება ფრონტის ინტერესებისა და მტრის განადგურების ორგანიზაციის ამოცანებისადმი“.

5. სახელმწიფო დაგეგმვის შეუძლებლობა კაპიტალიზმის დროს.

IX. სოციალისტური შრომა სსრ კავშირში (მუხ.—12)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. შრომა სსრ კავშირში წარმოადგენს შრომის უნარიანი თითოეული მოქალაქის მოვალეობასა და ღირსების საქმეს.

2. სსრ კავშირში ხორციელდება სოციალიზმის პრინციპი: „თითოეულისაგან მისი უნარის მიხედვით, თითოეულს—მისი შრომის მიხედვით“.

3. სოციალისტური შეჯიბრება და სტანანოვური მოძრაობა სსრ კავშირში.

4. ძირითადი განსხვავება სოციალისტურ შრომასა სსრკ-ში და კაპიტალისტური ქვეყნების შრომას შორის.

X. სსრ კავშირი—ერთიანი საკავშირო სახელმწიფო (მუხ. 13—14, 19, 21)

—2 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სსრ კავშირი ერთიანი საკავშირო სახელმწიფოა, შექმნილი თანასწორ-უფლებიანი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების ნებაყოფლობითი გაერთიანების საფუძველზე.

2. სსრ კავშირის შემადგენლობა.

3. სსრ კავშირის უფლებამოსილობა და სუვერენიტეტი.

4. მოკავშირე რესპუბლიკათა მიერ თავიანთი უმაღლესი უფლებების ნაწილის ნებაყოფლობითი გადაცემა სსრ კავშირისათვის.

5. ერთიანი საკავშირო მოქალაქეობა სსრ კავშირში.

6. ლ ე ნ ი უ რ - ს ტ ა ლ ი ნ უ რ ი ნაციონალური პოლიტიკა, მისი გამარჯვება და მოვალეობიანი მტკიცე სოციალისტური სახელმწიფოს შექმნა.

7. საბჭოთა კავშირის ხალხთა დიდი სამამულო ომი ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ, გერმანიისა, რომელიც ისწრაფვის ჩვენი მიწების დაპყრობის, ეროვნული კულტურისა და სახელმწიფოებრივობის დარღვევის, მეფისა და მემამულეთა ძალაუფლების აღდგენისა და საბჭოთა ხალხის გერმანულ თავადებისა და ბარონების მონებად გადაქცევისაკენ.

8. შვთანხმება საბჭოთა კავშირისა და დიდი ბრიტანეთის მთავრობებს შორის ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ ომში ერთობლივი მოქმედების შესახებ, როგორც საფუძველი მძლავრი კოალიციისა თავისუფლებისმოყვარე ხალხთა მთელი მოსილი ბრძოლისათვის მთელი კაცობრიობის საერთო და უბოროტესი მტრის ჰიტლერისა და ჰიტლერის მის წინააღმდეგ.

აშშ-ის დახმარება დემოკრატიული ქვეყნებისადმი მათს ბრძოლაში ჰიტლერული გერმანიის წინააღმდეგ.

XI. მოკავშირე და ავტონომიური რესპუბლიკები (პუბ 15-18, 22-29)
—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. მოკავშირე რესპუბლიკათა უფლებამოსილება პოლიტიკური, სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის დარგში.
2. მოკავშირე რესპუბლიკათა სუვერენული უფლებები და მათი დაცვა სსრ კავშირის მიერ.
3. მოკავშირე რესპუბლიკათა შექმნის სამი პირობა.
4. ავტონომიური რესპუბლიკები და მათი უფლებამოსილება.

XII. სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები (პუბ. 30-56); მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკათა სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები (57-63, 89-93)—2 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭო—სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს უფლებანი.
2. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს ორი პალატა. კავშირის საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოს არჩევნების წესი.
3. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს ორპალატიანობის პრინციპული განსხვავება ბურჟუაზიულ პარლამენტების ორპალატიანობის სისტემისაგან.
4. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს სესიები (მორიგი და რიგგარეშე).
5. უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი საბჭოთა კონფედერალური პრეზიდენტია. სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის შემადგენლობა. საკითხები, რომელსაც განაგებს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი.
6. სსრ უმაღლესი საბჭოს ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული პარლამენტისაგან.
7. საბჭოთა კონფედერალური პრეზიდენტის ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული პრეზიდენტისაგან.
8. საბჭოთა დეპუტატის ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული დეპუტატისაგან.
9. მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკათა სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოები.
10. მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკათა უმაღლესი საბჭოების ერთპალატიანობა.
11. მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკათა უმაღლესი საბჭოების უფლებამოსილობა.

თემის დამუშავების გეგმა

1. სსრკ სახალხო კომისართა საბჭო სსრკ სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოა.
2. სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს ანგარიშგება და პასუხისმგებლობა.
3. სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს უფლებამოსილობა.
4. სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს შემადგენლობა.
5. თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის შექმნა და მისი რწმუნებანი.
6. სახელმწიფოს შთელი ძალაუფლების თავმოყრა თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის ხელში.
7. ამხანაგი ი. ბ. სტალინი—სსრკ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე, თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე და სსრკ თავდაცვის სახალხო კომისარი.
8. მოკავშირე და ავტონომიურ რესპუბლიკათა სახალხო კომისართა საბჭოები.
9. საბჭოთა მთავრობის ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული ქვეყნების მთავრობებისაგან.
10. სსრ კავშირის საერთო-საკავშირო და საკავშირო—რესპუბლიკური სახალხო კომისარიატები.
11. სახალხო კომისარიატების უფლებამოსილობა.
12. სახალხო კომისარიატების ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული ქვეყნების სამინისტროებისაგან.

XIV. სახელმწიფო ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოები (მუხ. 94-101)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოები—როგორც სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოები მხარეებსა, ოლქებსა, ოკრუგებსა, რაიონებსა და სოფლებში.
2. მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების არჩევნები. მათი რწმუნების ვადები, წარმომადგენლობის ნორმები.
3. მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების უფლებამოსილობა.
4. მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოები.
5. აღმასკომის ანგარიშგადგებულება, როგორც მშრომელთა დეპუტატების იმ საბჭოს წინაშე, რომელმაც ის აირჩია, ისე მშრომელთა დეპუტატების ზემდგომი საბჭოს აღმასრულებელი ორგანოს წინაშე.
6. სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოების ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიული ქვეყნების მმართველობისა და „თვითმართველობის“ ადგილობრივი ორგანოებისაგან.
7. იმ ქალაქისა და სოფლის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების მუშაობა, რომელთა ტერიტორიაზედაც არსებობს სკოლა.

თემის დამუშავების გეგმა

1. საბჭოთა სასამართლოს ამოცანები
2. სასამართლოს სისტემა სსრ კავშირში.
3. სასამართლოს ორგანოების არჩევითობა სსრ კავშირში.
4. სახალხო მსაჯულები და მათი როლი.
5. სამართლის წარმოება სსრ კავშირში.
6. მოსამართლის დამოუკიდებლობა სსრ კავშირში.
7. სსრ კავშირის პროკურორის ამოცანები.
8. პროკურორთა დანიშვნის წესი და რწმუნების ვადები.
9. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1941 წლის 22 ივნისის ბრძანებულება სამხედრო ტრიბუნალების დებულებითა დამტკიცების შესახებ იმ ადგილებისათვის, სადაც გამოცხადებულია სამხედრო მდგომარეობა, და იმ რაიონებისა, სადაც საომარი მოქმედება სწარმოებს.
10. საბჭოთა სასამართლო ორგანოების სისტემის ძირითადი განსხვავება ბურჟუაზიულისაგან.
11. უფლებებისა და უკანონობის რეჟიმი ფაშისტურ ქვეყნებში.

XVI. სსრ კავშირის მოქალაქეთა შრომის, დასვენებისა, მატერიალური უზრუნველყოფის (მუხ. 118, 120) და განათლების უფლება სსრკ (მუხლ. 121)—2 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. შრომის უფლება საბჭოთა ხალხის უდიდესი მონაპოვარია. დასვენებისა და მატერიალური უზრუნველყოფის უფლება სსრ კავშირში.
2. ამ უფლებათა გარანტიები.
3. სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1940 წლის 26 ივნისის ბრძანებულების მნიშვნელობა.
4. შრომის, დასვენებისა და მატერიალური უზრუნველყოფის სრულიად არ არსებობა ფაშისტურსა და ფაშიზმის მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.
5. სსრკ მოქალაქეთა განათლების უფლება. ამ უფლების გარანტია.
6. შრომითი რეზერვების შესახებ სსრკ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1940 წლის 2 ოქტომბრის ბრძანებულების მნიშვნელობა.
7. მშრომელთა კულტურული ჩამორჩენილობა და მათი განათლებისადმი მიუწვდომლობა მეფის რუსეთში.
8. კულტურის, მეცნიერებისა და სკოლების დანგრევა ფაშისტურსა და ფაშიზმის მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში. გერმანიის ფაშიზმი კულტურისა და მეცნიერების უბოროტესი მტერია.

XVII. ქალთა თანასწორუფლებიანობა სსრ კავშირში (მუხ. 122). სსრკ მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობა, დამოუკიდებლად მათი მკვლევებისა და რასისა (მუხ. 123)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია და ქალთა განთავისუფლება სსრ კავშირში.
2. სსრ კავშირში ქალთათვის მამაკაცთან თანაბარი უფლებების მინიჭება სამეურნეო, სახელმწიფოებრივი, კულტურული და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ცხოვრების ყველა დარგში.

3. დედათა და ბავშვთა უფლებების დაცვა სსრ კავშირში.

4. ქალთა არათანასწორუფლებიანობა მამაკაცებთან მეფის რუსეთისა და კაპიტალისტურ ქვეყნებში.

5. ქალთა სრული უფლებობა ფაშისტურსა და ფაშიზმის მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

6. სსრკ მოქალაქეთა თანასწორუფლებიანობა, დამოუკიდებლად მათი ეროვნებისა და რასიული კუთვნილებისა.

7. ფორმით ნაციონალური და შინაარსით სოციალისტური კულტურის აყვავება სსრ კავშირში.

8. ეროვნული ჩაგვრა და დამონება ყოფილ მეფის რუსეთში.

9. ეროვნული დამოუკიდებლობის სრული ლიკვიდაცია ფაშისტურსა და ფაშიზმის მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

10. ფაშიზმის ველური რასიული „თეორია“, ფაშიზმი სლავი ხალხების მოსისხლე მტერია.

XVIII. სინდისის თავისუფლება და ანტიჩელოვიჩური პოპულარული თავისუფლება (მუხ. 124), სიტყვის თავისუფლება, გეგმვითი სიყვირის თავისუფლება, კამაიზისა და მუჩაში მსოფლიოკაცთა და დემონსტრაციითა თავისუფლება (მუხ. 125)—1 საათი.

თემის დამუშავების გეგმა

1. სინდისი თავისუფლების განხორციელება სსრ კავშირში. ეკლესიის გამოყოფა სახელმწიფოსაგან და სკოლისა-ეკლესიისაგან.

2. ანტირელიგიური პროპაგანდის თავისუფლება სსრ კავშირში.

3. ეკლესიის რეპეტიული როლი.

4. პოლიტიკური თავისუფლების გაგება.

5. პოლიტიკური თავისუფლება სსრ კავშირში ხორციელდება მშრომელთა ინტერესების შესაბამისად და სოციალისტური წყობილების განტკიცების მიზნით.

6. სსრ კავშირის მოქალაქეთა პოლიტიკური თავისუფლებანი დაცულია კანონით.

7. თავისუფლების ყოველგვარი ნასახის სრული ლიკვიდაცია ფაშისტურსა და ფაშისტების მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

XIX. სსრ კავშირის მოქალაქეთა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში გაერთიანების უფლება (მუხ. 126) სპ. კ. პ. (-) მშრომელთა ყველა ორგანიზაციის ხელმძღვანელი ბირთვი—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. მშრომელთა ინტერესების შესაბამისად და ხალხის მასების ორგანიზაციულ თვითმოქმედებასა და პოლიტიკური აქტივობის განვითარების მიზნით სსრ კავშირის მოქალაქეთათვის მინიჭებულია საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში გაერთიანების უფლება.

2. საკ. კ. პ. (ბ) მოწინავე რაზმია სოციალისტური წყობილების განმტკიცებისა და განვითარებისათვის მშრომელთა ბრძოლაში.

3. საკ. კ. პ. (ბ), როგორც მშრომელთა საზოგადოებრივი და სახელმწიფოებრივი ორგანიზაციების ხელმძღვანელი ბირთვი.

4. ხალხთა უფართოესი მასების ნდობა ლენინ-სტალინის პარტიის
სადმი.

5. ახალგაზრდობის საკავშირო ლენინური კომკავშირი და პიონერ-განიზაციები.

6. პროკავშირულ, კოლერატიულ და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა მნიშვნელობა სსრ კავშირში კომუნისმის მშენებლობის საქმეში.

7. მშრომელთა გაერთიანების უფლების სრული უარყოფა ფაშისტურსა და ფაშისტებს მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

XX. პირობები და ბინის ხელშეშებლობა, მიმოწერის საიდუმლოება და თავმჯდომარების უფლებები (მუხლ. 127-129) სსრ კავშირის მოქალაქეთა ვალდებულებანი (მუხ. 130)—1 საათი.

თემის დამუშავების გეგმა

1 პიროვნებისა და ბინის ხელშეშებლობისა და მიმოწერათა საიდუმლოების დაცვის სრული გარანტიები სსრ კავშირში.

2. მშრომელთა პიროვნული თავისუფლების შეზღუდვა ცარიზმის დროს. პიროვნების ყოველგვარი უფლების სრული ლიკვიდაცია ფაშისტურსა და ფაშისტების მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

3. სსრ კავშირში თავშეუარების უფლების მინიჭება იმ უცხოელ მოქალაქეებისათვის, რომელნიც დევნილი არიან მშრომელთა ინტერესების დაცვისათვის, ან მეცნიერული მოღვაწეობისათვის, ან ნაციონალურ-განმათავისუფლებელი ბრძოლისათვის.

4. განუყოფელი კავშირი სსრ კავშირის მოქალაქეთა ძირითად მოვალეობათა და უფლებების შორის.

5. სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქე ვალდებულია დაიცვას სსრ კავშირის კონსტიტუცია და შეასრულოს კანონები.

6. სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქე ვალდებულია პატიოსნად მიეკიდოს საზოგადოებრივ მოვალეობას და პატივისცემით მოეპყრას სოციალისტური საერთო ცხოვრების წესებს.

7. სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქე ვალდებულია დაიცვას შრომის დისციპლინა. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1940 წლის 26 ივნისის ბრძანებულების მნიშვნელობა.

8. საბჭოთა ქვეყნის მოზარდი თაობის ვალდებულებანი.

XXI. სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქის მოვალეობაა ზ უზრთველად დეს საზოგადოებაში, სოციალისტურ საბჭოებას და განამტკიცოს იგი (მუხ. 131)—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. საზოგადოებრივი, სოციალისტური საკუთრება—საბჭოთა წყობილების წმინდა-წმინდა და ხელშეუხებელი საფუძველია და სამშობლოს სიმდიდრისა და ძლიერების ყველა მშრომელის შეძლებული და კულტურული ცხოვრების წყაროა.

2. ბრძოლა ფაშისტების აგენტთა ცდების წინააღმდეგ, რომლებიც იაწრადიან დაარღვიონ სოციალისტური საკუთრება და ამით ძარი გამოუთხარონ ჩვენი ქვეყნის თავდაცვით ძლიერებას.

3. ისპირნი, რომელნიც ხელჳყოფენ საზოგადოებრივ, სოციალისტურ საკუთრებას, წარმოადგენენ ხალხის მტრებს, მშრომელთა ინტერესების გამყარებლებს.

4. საწარმოო იარაღებსა და საშუალებებზე კერძო საკუთრების დაცვა კაპიტალისტურ სახელმწიფოს მიერ.

XXII. საყოველთაო სამხედრო ვალდებულება (აშუ. 132) 1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. საყოველთაო სამხედრო ვალდებულება წარმოადგენს კანონს.

2. სამხედრო სამსახური მუშურ-გლეხურ წითელ არმიაში წარმოადგენს სსრ კავშირის მოქალაქეთა საპატიო მოვალეობას.

3. წითელი არმიის გენიალური ორგანიზატორები — ლენინი და სტალინი და მათი თანამებრძოლნი — ფრუნზე, ვოროშილოვი, ტიშოშენკო, ბუდიონი.

4. წითელი არმიის სამი თავისებურება.

5. წითელი არმიისა და წითელი ფლოტის გმირული ბრძოლა საბჭოთა ხალხის სამამულო ომში ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ ჩვენი სამშობლოს თავისუფლებისათვის და ევროპისა და ამერიკის ხალხების დამოუკიდებლობისა და დემოკრატიული თავისუფლებისათვის.

XXIII. სამშობლოს დაცვა სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქის წმინდა-წმინდა მოვალეობა (აშუ. 133)—2 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. სამშობლოს დაცვა სსრ კავშირის თითოეული მოქალაქის წმინდა-წმინდა მოვალეობაა.

2. სამამულო ომი ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ და რევოლუციური სიფიზლის გაძლიერების აუცილებლობა.

3. სამშობლოს დაცვისათვის წითელი არმიის დასახმარებლად საბჭოთა კავშირის მშრომელებისაგან სახალხო ლაშქრის შექმნა. პარტიხანთა მოძრაობის ფართოდ გაშლა სამამულო ომში, პარტიხანული მოძრაობა ფაშისტთა მიერ ოკუპირებულ ქვეყნებში.

4. თავდაცვის ფონდის შექმნა, როგორც საბჭოთა პატრიოტიზმის მკვეთრი გამოვლინება.

5. მონარდი თაობის შეგნებული და აქტიური მონაწილეობა ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს თავდაცვის საქმეში.

6. წითელი არქია, საბჭოთა დახვეწვა-ჩვენი სოციალისტური საზოგადოების ფიზიკური დარაჯია.

უღმობელი ბრძოლის აუცილებლობა მტრის შპიონაჟთან, დივერსანტებთან, ზურგის ყველა სახის დეზორგანიზატორებთან, გამყიდველებთან და მოღალატეებთან, გულმორწყალებთან და უღარდებთან, მშიშარებთან, პანიკორებთან და დეზერტირებთან.

7. სამშობლოს ლალატი ისჯება, როგორც ყველაზე მძიმე ბოროტმოქმედება.

თემის დამუშავების გეგმა

1. თანმიმდევრული სოციალისტური დემოკრატიზმის საარჩევნო უფლება სსრ კავშირში—ნამდვილი საყოველთაო, თანასწორი და პირდაპირი საარჩევნო უფლებაა ფარული კენჭის ყრით.

2. არჩევნების ორგანიზაცია სსრ კავშირში.

3. არჩევნებზე დეპუტატობის კანდიდატთა წამოყენების უფლება და წესი.

4. დეპუტატის პასუხისმგებლობა ამომრჩეველთა წინაშე. ამომრჩეველთა მიერ დეპუტატთა რწმუნების ვადამდე უკან გაწვევის უფლება სსრ კავშირში.

5. კომუნისტებისა და უპარტიოთა ბლოკის გამარჯვება მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების ყველა არჩევნებზე, როგორც საბჭოთა ხალხის მორალურ პოლიტიკური ერთიანობის შედეგი.

6. საბჭოთა საარჩევნო სისტემის ძირეული განსხვავება ბურჟუაზიულ საარჩევნო სისტემისაგან.

7. „არჩევნები“ ფაშისტურ ქვეყნებში.

XXV. სსრკ-ის ღერბი. ღროზა, დედაქალაქი, სსრკ-ის კონსტიტუციის შეცვლის წესი (მუხ. 143—146)—1 საათი

1. ჩვენი სამშობლოს გერბი და მისი მნიშვნელობა.

2. ჩვენი სამშობლოს დედაქალაქი—მოსკოვი—სსრ კავშირის პოლიტიკური და კულტურული ცენტრია.

3. სსრ კავშირის კონსტიტუციის შეცვლის წესი.

XXVI. საქართველოს სსრ კონსტიტუცია—1 საათი

1. საქართველოს სსრ კონსტიტუციის სრული შესაბამისობა სსრ კავშირის კონსტიტუციასთან.

2. საქ. სსრესპუბლიკაში შემავალი ავტონომიური რესპუბლიკები, ავტონომიური ოლქი, ქალაქები და რაიონები.

3. საქ. სსრ სახელმწიფო ხელისუფლებისა და სახელმწიფო მმართველობის უმაღლესი ორგანოები.

4. საქ. სსრ სახელმწიფო ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოები.

5. საარჩევნო სისტემა საქ. სსრესპუბლიკაში.

6. საქ. სსრ ღერბი, დროშა და დედაქალაქი.

7. საქ. სსრ კონსტიტუცია, როგორც საქართველოს სსრ რესპუბლიკის მუშებისა და გლეხების სოციალისმისათვის ბრძოლის შეჯამება.

XXVII. სტალინური კონსტიტუცია და მისი მსოფლიო ისტორიული მნიშვნელობა—1 საათი

თემის დამუშავების გეგმა

1. ამზანავი სტალინი 1936 წლის კონსტიტუციის ძირითად თავისებურებათა შესახებ.

2. სტალინური კონსტიტუციის მნიშვნელობა სსრ კავშირის ხალხისათვის.

3. სტალინური კონსტიტუციის მნიშვნელობა კაპიტალისტური ქვეყნების მშრომელთათვის.

შენიშვნა: უფხაზეთისა და აჭარის ასს რესპუბლიკების სკოლებში
თემის: „საქართველოს სსრ კონსტიტუციის“ შესწავლასთან ერთად, შე-
სწავლილ უნდა იქნას—ამ ავტ. რესპუბლიკის კონსტიტუციაც.

ძირითადი სახელმძღვანელო მასალები მოსწავლეთათვის:

1. ამხანაგი სტალინის მოხსენება სსრკ-ის კონსტიტუციის პროექტის შესახებ საბჭოების სრულიად საქავშირო საგანგებო VIII ყრილობაზე.
2. სსრ კავშირის კონსტიტუცია და საქ. სსრ კონსტიტუცია.
3. ამხანაგი მოლტოვის გამოსვლა რადიოთი 1941 წლის 22 ივნისს.
4. ამხანაგი სტალინის გამოსვლა რადიოთი 1941 წლის 3 ივლისს.
5. ამხანაგი სტალინის 1941 წლის 6 ნოემბრის მოხსენება და 1941 წლის 7 ნოემბერს წითელარმიის პარადზე წარმოთქმული სიტყვა.
6. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მიერ საბჭოთა ბაღის დიდი სამამულო ომის დაწყების შემდეგ გამოცემული ბრძანებულება.
7. ჟურნალ-გასეთები.

სამამულო ომის ამოცანებთან დაკავშირებით სსრ კავშირის კონსტიტუციის სწავლების პროგრამა გადამუშავებულია და წარმოდგენილი შემო-
აღნიშნული სახით.

ზოქ. სსრ განსაკომის დაწყებითი და
საშუალო სკოლის სამმართველო.

14 იანვარი 1942 წ.

Приказ № 220

По Народному Комиссариату Просвещения ГССР

1942 года 14 января.

С целью ликвидации затруднений, имеющихся в текущем году в деле преподавания курса гражданской истории в виду сокращения количества часов, предусмотренных по учебному плану в 8—10 классах средней школы и допущенных извращений, приказываю:

1. Утвердить „указания о продолжении курса гражданской истории в VII—X классах неполной средней и средней школы“, представленные управлением начальной и средней школы Наркомпроса ГССР и Научно-исследовательским институтом нач. и сред. школ.

2. Управлению начальной и средней школы Наркомпроса ГССР обеспечить печатание этих указаний и доведение до мест с таким расчетом, чтоб преподаватели имели возможность обсудить и использовать их после январских совещаний.

3. разъяснить Директорам школ и преподавателям гражданской истории, что в 8—10 классах оставшийся из годового плана непройденной материал после внесения изменений в программу истории народов СССР и курса новой истории, должны распределить на остающееся за второе полугодие количество часов (45—47 ч.)

4. Местным органам народного образования и директорам неполных средних и средних школ своевременно ознакомить каждого преподавателя с данным приказом и о изменениях, внесенными в программы гражданской истории и оказать им помощь в деле постановки обучения гражданской истории в соответствии с задачами текущего момента.

Народный Комиссар Просвещения Груз. ССР **Кикиадзе**

УКАЗАНИЯ

О прохождении курса гражданской истории в 1941/42 учебном году

История сред. в. — VII класс

Из курса VII класса по истории средних веков изъята тема:
„Китай и Япония в 12—16 веках“.

Сокращение количества тех стран, история которых изучается в VII классе, дает учащимся возможность более прочно усвоить исторический материал. В то же время по одному часу прибавляется для прохождения следующих тем:

1. Германия в 12—15 веке—4 часа—вместо 3 часов
2. Чехия в 12—15 „ —3 часа—вместо 2 часов.
3. Тридцатилетняя война —4 часа—вместо 3 часов.
4. Германия в 17—18 веке—4 часа—вместо 3 часов.

Эти дополнительные часы преподаватель должен использовать для более ясного освещения тех фактов истории средних веков, которые выявляют завоевательную и грабительскую политику Германии и героическую борьбу подчиненных ей народов. Напр., в теме „Германия в 12—15 веке“ преподаватель должен подробно коснуться завоевательной политики немецких феодалов на Востоке, их жестокости в отношении к завоеванным славянам и прибалтийским народам, героической борьбы этих народов, которая приостановила продвижение германских сил на Восток, в частности на Ледовом побоище и битве при Грюнвальдене.

В теме „Чехия в 12—15 веке“ необходимо подробно остановиться на истории Чехии, на методах порабощения немецкими феодалами славянского трудового населения Чехии и на Гуситских войнах, в которых выявилась героическая борьба чехов против насилия немецких феодалов

В теме „Тридцатилетняя война“ необходимо подробно остановиться на вероломной политике Гамсбургов в отношении Чехии, на преследовании немцами сторонников гуситов, на насильственном насаждении католицизма в Чехии, на грабежах и жестокостях ландскнехтов в отношении населения территории, охваченной войной.

В теме „Германия в 17—18 веке“ необходимо более детально остановиться на характеристике захватнической внешней политики прусских Гогенцоллернов в 17—18 веке, на военно-бюрократическом режиме Пруссии, на военной муштре, палочной дисциплине в армии и беспощадной эксплуатации крестьян—крепостников.

В текущем учебном году курсу истории СССР в 8 классе отводится 52 часа, включая 4 часа на повторение.

В связи с этим, „введение“ включается в первый урок, а для прохождения отдельных разделов курса отведенное количество часов уменьшается.

1. Раздел „Первобытный родовой строй в нашей стране“, нужно пройти за один час вместо двух часов, а второй раздел „Древнейшие государства на территории нашей страны“ за три часа вместо шести часов. Исключается подтема „Ранне-феодальные государства в Закавказье и Средней Азии“, „Народы Средней Азии в борьбе с арабами“, „Болгары и хозары на Волге“.

На второй раздел программы „Киевское государство“ отводится четыре часа вместо шести часов. Сокращение проводится за счет сокращения часов на повторение. Материал программы остается прежний.

В третьем разделе сливаются в один урок „Усиление феодальной раздробленности“ и „Галицко-Волынское княжество в 12—13 веке“ и из материала последнего урока „Закавказье и Средняя Азия в 11—12 в.“ исключается „Армения в 11—12 в.“ „Азербайджан в 11—12 в.“ и „Средняя Азия в 10—13 в.“.

При изучении темы „Монгольское завоевание в 13 в.“, на которую отводится прежнее количество часов с одной стороны—необходимо подчеркнуть причины покорения Руси татарами: раздробленность русского государства на отдельные княжества; междоусобную борьбу между ними; с другой стороны—оттенить героическую борьбу русского народа с захватчиками.

Для прохождения темы „Борьба с немецкими и шведскими феодалами“ добавляется один час, что преподавателю дает возможность подробно показать учащимся жестокую эксплуатацию немецкими рыцарями поработанных ими народов, победоносную борьбу русских под руководством Александра Невского и изгнание „псов-рыцарей“ с нашей территории.

В теме „Великое княжество Владимирское“ особое внимание обратить на материал урока „Новгород и Псков в 14—15 в.“.—В теме „Возвышение Москвы“ необходимо заострить внимание учащихся на материале „Начало борьбы с татарами“, и дать им яркое представление о героической попытке русского народа под руководством Дмитрия Донского свергнуть татарское иго.

Из темы „Держава Тимура“ и распад „Золотой Орды“ исключается „Крымское ханство“, „Сибирское ханство“, „Казахи“, „Народы Западной Сибири в 15 в.“.

На четвертый раздел отводится 4 часа. Материал дается в объеме учебника, при этом подчеркивается участие немецких наемников в шведско-польской интервенции.

Количество часов, отводимых на пятый раздел, сокращается на три часа за счет объединения в один урок „Ремесло и торговля в русском сударстве в 17 веке“ и „быт и культура“.

Количество часов, отведенных на шестой раздел, сокращается на четыре часа.

История СССР—9 класс

Вследствие уменьшения количества часов по курсу истории СССР в 9 классе до 52 часов, необходимо сокращение материала по отдельным темам. Одновременно следует усилить внимание учащихся к тем вопросам курса истории СССР в 9 классе, которые находятся в органической связи с современным военными событиями, с великой Отечественной войной советского народа против германского фашизма.

В теме „Преемники Петра I“ необходимо заострить внимание на бирюзовщине; на ярких конкретных фактах показать учащимся засилье немцев в правительстве при Анне Иоановне и грабеж немецкими авантюристами—дворянами русского населения.

В рассказе о семилетней войне следует подчеркнуть блестящую победу русской армии над пруссаками и взятие русскими Берлина.

При прохождении подтемы „Начало царствования Екатерины II“ следует показать, что переворот 1762 года был протестом русского дворянства против подчинения политики России интересам Пруссии.

Подтема „Павел I“ дополняется материалом о попытке Павла I ввести прусские порядки в русскую армию и о протесте против этого со стороны Суворова.

Для прохождения темы „Царизм в период наполеоновских войн“ добавляется один час, который следует использовать для изучения подтемы „Отечественная война“, что преподавателю дает возможность более детально остановиться на ходе этой войны, на описании важнейших сражений и отдельных эпизодов, в которых выявилась мощь русского народа, грудью ставшего на защиту своей родины.

Кроме того при изложении хода Отечественной войны необходимо заострить внимание на участие пруссаков в этой войне и на планы Пруссии захватить Прибалтику:

Подтеме „Народы царской России и колониальная политика царизма в первой четверти 19 века“ вместо трех часов отводится два часа. Сокращается подтема „Народы Поволжья, Башкирии и Сибири в первой четверти 19 века“, так как концептивно изложенный в учебнике материал по этой подтеме очень мало добавляет к тому, что было сказано об этих народах в предыдущих темах.

Для темы „Царизм-жандарм Европы“ вместо 6 часов отводится 4 часа. Это сокращение производится за счет сжатия материала о деятельности русских просветителей 50—60 годов и представителей русской литературы первой половины XIX века. Деятельность Белинского, Герцена,

петрашевцев следует изложить в разрезе исторического значения, как же она имела в русском освободительном движении.

На тему „Развитие капитализма 60—70 годах“ вместо 8 часов отводится 5 часов. Это сокращение производится путем уменьшения цифровых данных в подтеме: „Капитализм в сельском хозяйстве и в промышленности“.

Кроме того необходимо опустить данную в учебнике петитом тему: „Просвещение, наука, искусство 60—70 годов“.

Для прохождения темы „Начало борьбы рабочего класса против царизма“ в текущем учебном году вместо 9 часов отводится 6 часов. Это сокращение проводится путем исключения деталей по первым трем подтемам. Так, напр., нет необходимости подробно останавливаться на мировом аграрном кризисе 80 годов.

Это следует сделать в курсе новой истории. При прохождении материала о промышленном подъеме и железнодорожном строительстве 80 и 90 годов не надо останавливаться на ряде подробностей, в частности на большом количестве цифровых данных.

Кроме того следует опустить раздел „Просвещение, наука, искусство в конце 19 века“.

История СССР—X класс.

В текущем учебном году на прохождение в X классе курса истории СССР отводится 99 часов, включая 6 часов на повторение.

В связи с этим увеличивается количество часов на все темы курса и вносятся некоторые дополнения в его содержание.

На первый раздел программы вместо 17 часов отводится 22 часа.

В первой теме „Канун революции“ следует использовать добавочный час на изучение подтемы „Борьба за создание революционной партии пролетариата“, так как практика показала, что преподаватель с трудом укладывал материал этого урока в один час.

Для прохождения темы „Русско-Японская война и первая русская революция“ количество часов увеличивается до 9 часов (на 2 часа больше, чем в прошлом году).

Вследствие этого имеется возможность добавить один час на расширение материала подтемы „Русско-Японская война“ и детально выяснить причины поражения царизма в этой войне, гнилость самодержавия, показать героизм русского солдата.

Для этого должны быть использованы документальный материал и произведения художественной литературы.

Необходимо использовать также дополнительный час для подробного изучения событий 1905—1907 г. г.

В подтеме „Отступление революции“ внимание учащихся следует остановить на той помощи, которую Германия оказала царизму в подавлении революции 1905—1907 г. г.

На тему „Столыпинская реакция 1908—1912 г. г.“ вместо трех часов отводится 4 часа, что дает преподавателю дополнительное время на прохождение тем „Большевики в годы реакции“ и „Внешняя политика правительства Столыпина“.

Для четвертой темы количество часов увеличивается на один, который добавляется на изучение подтемы „Канун империалистической войны“.

Количество часов для второго раздела программы увеличивается до девяти. Добавочные три часа отводятся под тему „участие царской России в мировой войне“.

При изложении этого материала преподавателю необходимо остановиться на завоевательных планах Германии в отношении царской России и на шпионской, диверсионной работе немецких агентов во время мировой войны. На конкретных фактах нужно выявить героизм русской армии в борьбе с австро-германскими войсками (Прорыв Брусилова, поход в Галицию и др.), а также показать роль германского империализма, как поджигателя войны.

Теме „Подготовка Великой Октябрьской Социалистической революции“ вместо пяти часов отводится шесть часов. Дополнительный час дается на урок „Организация штурма“.

На четвертый раздел „Военная интервенция“, „Гражданская война“ отводится 20 часов. Из них 8 часов отводится теме „Начало иностранной интервенции“. Из трех дополнительных часов два часа отводится уроку: „Народная война против нашествия германских империалистов“, при прохождении которого необходимо показать зверства немецкой военщины в оккупированных районах (на Украине, в Финляндии) и героическую борьбу нашего народа и народов Прибалтики и Финляндии против оккупантов.

Один час дается на расширение материала подтемы „Наступление армий Антанты на Советскую Россию“. Особо заостряется внимание на следующих вопросах: отмена Брестского мира, освобождение Украины, борьба за советскую власть в Прибалтике, создание Белорусской советской республики.

Количество часов на тему „Разгром трех походов Антанты“ увеличивается на 2 часа для более детального прохождения материала подтем „Разгром Колчака, Деникина и Врангеля“.

Для прохождения темы „Гражданская война на окраинах“ отводится пять часов. Дополнительные часы отводятся для более детального прохождения материала всего раздела.

На вторую тему шестого раздела „Борьба за завершение строительства социализма и Сталинская конституция“ дается 11 часов. Эти часы отводятся для прохождения новой подтемы „Великая Отечественная война советского народа против фашизма“.

Новая история—VIII и IX классы

Уменьшение количества часов по курсу новой истории обязывает преподавателя особое внимание обратить на историю наиболее крупных капиталистических стран и на самых существенных разделах программы.

В связи с этим из программы VIII класса опускается следующее:

1. Введение.

2. Темы из истории Италии и Японии.

3. Материал о войне американских колонистов за независимость.

Преподаватель кратко знакомит учащихся с образованием США в теме „Гражданская война в Северной Америке“.

4. Темы: Англия в 1789—1815 годах“ и „Распад священной Римской империи“. „Буржуазные реформы в Пруссии“.

Основной материал этих тем дается при изложении истории французской буржуазной революции 18 века и „Франция с 1794 по 1815 год“; при изложении аграрной и мы Штейна и Гарденберга преподаватель должен остановиться на предпосылках революции 1848 года в Германии.

5. Тема „Европейская реакция. Восточный вопрос. История Крымской войны“. Подробно дается в истории СССР.

6. Тема „Вторая империя во Франции“. Основные вопросы этой темы преподавателем будут даны в рассказе о кризисе второй империи (см. в программе IX классов тему „Франко-Прусская война и Парижская Коммуна“.).

Описание под'ема рабочего движения в начале 60 годов 19 столетия, в частности митинга 1863 года в Лондоне, должно быть дано в теме „I интернационал“.

Уменьшение количества часов на прохождение отдельных тем требует разгрузки их содержания от некоторых второстепенных вопросов, именно:

1. В теме „Французская буржуазная революция 18 века“ следует опустить характеристику взглядов Монтескье и Дидро, не останавливаться на изложении попытки реформ Тюрга и на вопросе о сохранении Учредительным Собранием рабства в колониях: сжато изложить историю превращения Генеральных Штатов в национальное собрание, не освещая этапов этого превращения; не давать деталей захвата власти крупной буржуазией в провинции в 1789 году, дать краткую характеристику разногласий и борьбы внутри якобинцев в 1793—1794 г.г. Не следует останавливаться на вопросе борьбы Парижской Коммуны против религии (разногласия между Робеспьером и деятелями Коммуны по этому вопросу).

2. В теме „Франция с 1794 по 1815 г.“ следует опустить вопросы о мятеже роялистов, 13 вандемьера IV года республики, о неудачной экспедиции Французских войск в Ирландию, о сущности бонапартизма.

Не давать в детальном виде условия Базельского, Кампоформийского, Люневильского и Амьенского мира. Кроме того преподаватель может не приводить подробного фактического материала относительно участия России в коалициях 1805 и 1806 г. г., так как этот вопрос изучается в курсе истории СССР.

Необходимо подробно остановиться на таких событиях, которые имеют большое воспитательное значение, именно: на победах Суворова в Италии в 1799 году и его переход через Альпы и на георической борьбе русского народа в 1812 году против нашествия Наполеона.

3. Темы „Венский конгресс“ и „Священный Союз“ следует излагать по сокращенному плану: Венский конгресс. его постановление. Образование „Священного Союза“, русский царизм, как „международный жандарм“. Борьба „Священного Союза“ с революционным движением.

4. Количество часов к теме „К. Маркс и Фридрих Энгельс“ уменьшается за счет работы учащихся на уроке над текстом „Коммунистический Манифест“.

Содержание первых двух глав манифеста излагает сам преподаватель.

5. В теме „Революция 1848 года во Франции“ нужно опустить детали о банкетной кампании, о политике временного правительства, рассчитанной на отрыв крестьянства от рабочего класса, о демонстрации 15 мая 1815 года и о выступлениях 13 июня 1849 года.

6. В теме „Революция 1848 года в Германии“ опускаются следующие вопросы: перемещение центра революционного движения в Германию, (как трудная для усвоения учащимися проблема), Фридрих-Вильгельм IV, соединенный ландтаг и его роспуск; революционное движение в Южной Германии, прусское национальное собрание и его роспуск. Закрытие прусским правительством „Новой Рейнской“ газеты.

При изложении борьбы Маркса и Энгельса на два фронта в рабочем движении не следует подробно остановиться на взглядах Готшалька и Борна.

В рассказе о Венгерской революции преподаватель заостряет внимание учащихся на роли царской России в этих событиях.

7. Предусмотренные для прохождения темы „Англия и ее колонии в 50—60 годах 19 века“ часы не дают возможности изложить подробно историю ирландского национально-освободительного движения. Поэтому методы эксплуатации Ирландии и характер борьбы ирландцев за независимость необходимо показать в изложении английской колониальной политики.

Те же соображения заставляют очень сжато осветить внутреннюю и внешнюю политику кабинета Пальмерстона.

8. В теме „Гражданская война в Северной Америке“ необходимо опустить вопросы о положении рабочих в 30—40 г. г. 19 века, восстание рабов и образование республиканской партии. Можно подробно не излагать действий армии северян („Рейд Шермана. Успохи Граната“).

9. Для темы „Воссоединение Германии“ отводится 3 часа. Время это вполне достаточно при условии сжатой характеристики ошибочных взглядов Лассаля и борьбы с ним Маркса и Энгельса.

В этой теме, при характеристике личности Бисмарка, следует подчеркнуть, что именно германским канцлером был провозглашен культ грубой силой, и что этот культ стал одним из принципов Гитлеровской Германии.

10. Включение в тему „1 интернационал“ характеристики рабочего движения 60 годов во Франции вызывает необходимость изложить историю международного товарищества по следующему сокращенному плану:

Предпосылка создания международной организации рабочих. Борьба Маркса и Энгельса за организацию международного товарищества рабочих. Основание 1 Интернационала. Цели и задачи 1 Интернационала.

Маркс, как основатель и руководитель I Интернационала. Борьба с прудонистами и бакунистами. Рабочее движение в период 1866—1869 г.г. Выход в свет I тома „Капитала“. Всемирно-историческое значение этой работы.

Образование социал-демократической партии в Германии. Итоги деятельности I Интернационала в 1870 году.

Из программы по новой истории для IX класса по вышеизложенным соображениям опускается следующее:

1. Введение.
2. Темы по истории Италии, Австро-Венгрии и Японии.
3. Тема „Международные отношения и борьба за раздел мира в конце 19 века“.

Внешняя политика важнейших капиталистических государств освещается в соответствующих темах по истории этих государств. Вопрос о франко-русском союзе излагается в теме „Франция в конце 19 века“.

Темы „Международное рабочее движение в начале 20 века“, и „II Интернационал в период довоенного империализма“, объединяются в одну тему: „II Интернационал в начале 20 века“ со следующим текстом программы:

Резкое ухудшение положения рабочего класса. Рост оппортунизма во II Интернационале. Рост революционных настроений в массах. Борьба за создание партии нового типа и возникновение большевизма. Амстердамский конгресс II Интернационала. Принятие резолюции против оппортунизма.

Революция 1905 года и конец периода относительного мирного развития. Штутгартский конгресс. В. И. Ленин в борьбе против всех видов оппортунизма на Штутгартском конгрессе. Штутгартский конгресс о милитаризме и войне. Колониальный вопрос на Амстердамском и Штутгартском конгрессах. В. И. Ленин о колониальном вопросе. Базельский конгресс II Интернационала об отношении к войне.

В темах программы для IX классов рекомендуется опустить следующие вопросы:

1. В теме „Франко-Прусская война и Парижская Коммуна“—„Образование Центрального наблюдательного комитета 20 округов Парижа“, „Восстание 31 октября 1870 г. и 22 января 1871 года“, „Характеристика Делеклюза“ и „борьба течений внутри Коммуны“.

2. В теме „Германия в конце 19 века“—подробности о государственном строе Германской империи (состав Германской империи, детальную характеристику органов имперского правительства и материал о гегемонии Пруссии в Германской империи) и учение классиков марксизма-ленинизма о государстве.

В рассказе о внутренней политике Бисмарка преподаватель должен заострить внимание учащихся только на „культуркампфе“ и на исключительном законе о социалистах.

При характеристике внешней политики Германской империи необходимо подчеркнуть, что подлинной представительницей милитаризма в Ев-

ропе была Германская империя, что Бисмарк вел не миролюбивую, а агрессивную и провокационную политику, которую в настоящее время продолжает фашистская Германия.

3. В теме „Франция в конце 19 века“—биографии Геда и Лафарга, взгляды поессибилистов, буланжизм и „панамы“.

4. В теме „Англия в последней трети 19 века“—типы колониальных владений Англии (о них преподаватель расскажет учащимся при изложении темы „Англия в 50—60 годах 19 века“), возникновение социал-демократической федерации и Фабианского общества.

5. В теме „США в конце 19 века“—подробности о разгроме рабовладельческого юга республиканской буржуазией севера (этот вопрос можно осветить в пределах изложенного в учебнике „Новая история“ для 8 класса—проф. Ефимова), чудовищная коррупция государственного аппарата, роль американской секции I интернационала, Де-Лион, стачка на Пульмановских заводах и Гомстаде.

6. В теме „Англия в начале 20 века“—подробности о захвате Судана и Южной Америки, Ирландский вопрос и конституционный кризис накануне мировой войны 1914—1918 г. г.

7. В теме „Международные отношения в начале 20 века“—укрепление России в Манчжурии, англо-японский союз и австро-сербский конфликт (1912—1913 г.).

8. В теме „Первая мировая империалистическая война“—„Мировая война и народное хозяйство воюющих стран“ рекомендуется привести только факты о военных сверх-прибылях буржуазии и об обогащении буржуазии нейтральных стран, история борьбы за образование Циммервальдского об'единения; перерастание буржуазно-демократической революции в России в социалистическую, международное значение апрельских тезисов В. И. Ленина. VI съезд партии. Последние вопросы неделесообразно излагать учащимся, так как они еще не изучили основных программных принципов большевизма.

Кроме того преподаватель может дать краткое изложение военных действий на Восточном фронте, так как это будет подробно освещено в курсе истории СССР.

Излагая обстановку в Европе перед об'явлением войны 1914—1918 гг следует подвести учащихся к выводу, что германская буржуазия была нападающей стороной, виновницей развязывания войны.

В рассказе преподавателя о политике германского командования в оккупированных странах преподаватель должен привести факты об угнетениях немцами сербов, поляков, французов, бельгийцев и др.

На тему „Империализм, как высшая и последняя стадия капитализма“ вместо 4 часов отводится 3 часа. При методически правильно построенных занятиях (привлечение фактического материала из пройденных тем в качестве иллюстрации к характеристике пяти основных признаков империализма и закона неравномерного экономического и политического развития капитализма в период империализма) этого времени для изучения данной темы будет достаточно.

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЧАСОВ КУРСА ИСТОРИИ В VIII—X КЛАССАХ

Экз. № 11111111
Экз. № 11111111

на 1941—42 учебный год.

История СССР—VIII класс.

Введение 1 часа

Раздел I.

Наша страна в далеком прошлом 4 часа

1. Первобытно-общинный строй в нашей стране 1 час
2. Древнейшие государства на территории нашей страны 3 часа

Раздел II.

Киевское государство 4 часа

1. Образование Киевского государства 2 часа
2. Распад Киевского государства 2 часа

Раздел III.

Феодальная раздробленность восточной Европы и средней

Азии 14 часов

1. Феодальные княжества XII—XIII веков 5 часов
2. Монгольское завоевание в XIII в. 2 часа
3. Борьба с немецкими и шведскими феодалами 2 часа
4. Великое княжество Литовское 1 часа
5. Великое княжество Владимирское 1 часа
6. Возвышение Москвы 2 часа
7. Держава Тимура и распад Золотой Орды 1 часа

Раздел IV.

Создание русского национального государства 4 часа

1. Княжение Ивана III и Василия III 4 часа

Раздел V.

Расширение русского государства и превращение его в многонациональное государство 5 часов

1. Царствование Ивана IV 5 часов

Раздел VI.

Народы и шей страны в 17 веке 16 часов

1. Крестьянская война и борьба с польской и шведской интервенцией в начале 17 века 4 часа
2. Самодержавие в России в 17 веке 5 часов

3. Украина и Белоруссия в 17 веке	2 часа
4. Народные восстания во второй половине 17 века	2 часа
5. Культура русского государства в 17 веке	2 часа
6. Народы Сибири в 17 веке	1 час.
7. Закавказье и Средняя Азия 16—17 века	4 час.

48 час.

Повторение 4 "

Всего: 52 часа

ИСТОРИЯ СССР—IX КЛАСС

Российская империя в 18 и в первой половине 19 века

Раздел I.

Российская дворянская империя в 18 веке 18 часов

1. Образование Российской империи 9 часов
2. Преемники Петра I 3 часа
3. Дворянская империя второй половины 18 века 6 часов

Раздел II.

Разложение крепостничества и зарождение капитализма . . 17 часов

1. Буржуазная революция 1789 года и царизм в конце 18 века . . 2 часа
2. Царизм в период наполеоновских войн 5 часов
3. Народы царской России и колониальная политика царизма в первой четверти 19 века 2 часа
4. Декабристы 2 часа
5. Кризис монархической системы, Монархия Николая I 2 часа
6. Царизм—жандарм Европы 4 часа

Раздел III.

Развитие капитализма в царской России 15 часов

1. Буржуазные реформы 60 годов 4 часа
2. Развитие капитализма в 60—70 годах 5 часов
3. Начало борьбы рабочего класса против царизма 6 часов

Всего на прохождение нового материала 50 часов

Повторение 2 часа

Всего 52 часа

ИСТОРИЯ СССР—X КЛАСС

Раздел I.

Первая буржуазно-демократическая революция 22 часа

1. Канун революции 5 часов

2. Русско—японская война и первая русская революция (1904—1907 г.)	9 часов
3. Столыпинская реакция (1908—1912 г.)	4 часа
4. Годы революционного под“ема (1912—1914 г.)	4 часа

Раздел II.

Вторая буржуазно-демократическая революция	9 часов
1. Царская Россия в годы мировой империалистической войны	7 часов
2. Февральская буржуазно-демократическая революция	2 часа

Раздел III.

Большая Октябрьская социалистическая революция	17 часов
1. Подготовка Великой Октябрьской социалистической революции	6 „
2. Победа Великой Октябрьской Социалистической революции	9 часов
3. Брестский мир. Борьба за передышку	2 часа

Раздел IV.

Военная интервенция. Гражданская война	20 часов
1. Начало иностранной интервенции	8 часов
2. Разгром трех походов Антанты	7 часов
3. Гражданская война на окраинах	5 часов

Раздел V.

Переход на мирную работу по восстановлению хозяйства страны	11 часов
1. Борьба за восстановление народного хозяйства	8 часов
2. Борьба за социалистическую индустриализацию. (1926—1929 г.)	3 часа

Раздел VI.

СССР—страна социализма	14 часов
1. СССР—в период борьбы за коллективизацию сельского хозяйства	3 часа
2. Борьба за завершение строительства социализма и Сталинская конституция	11 часов
<hr/>	
93 часа	
Повторение 6 часов	
<hr/>	
Всего 99 часов	

НОВАЯ ИСТОРИЯ—VIII КЛАСС

1. Начало промышленного переворота в Англии	2 часа
2. Французская буржуазная революция 18 века	10 часа

3. Франция с 1794 по 1815 г.	1 час
4. Венский конгресс. „Священный Союз“	1 час
5. Реставрация во Франции и июльская революция	1 час
6. Утопический социализм	2 часа
7. Июльская монархия во Франции	1 час
8. Англия 1815—1848 г.	3 часа
9. Германия 1815—1848 г.	1 час
10. К. Маркс и Ф. Энгельс	3 часа
11. Революция 1848 г. во Франции	2 часа
12. Революция 1848 г. в Германии	3 часа
13. Англия и ее колонии в 50—60 годах 19 века	2 часа
14. Гражданская война в Северной Америке	3 часа
15. Воссоединение Германии	3 часа
16. I Интернационал	3 часа
	<hr/>
	44 часа
Повторение	3 часа
Всего	<hr/> 47 часов

НОВАЯ ИСТОРИЯ—IX КЛАСС.

1. Франко-Прусская война и Парижская Коммуна	4 часа
2. I Интернационал в дни Парижской Коммуны и после ее поражения	1 час
3. Германия в конце 19 века	4 часа
4. Франция в конце 19 века	3 часа
5. Англия в последней трети 19 века	3 часа
6. США в конце 19 века	2 часа
7. II интернационал в конце 19 века	2 часа
8. Империализм, как высшая и последняя стадия капитализма	3 часа
9. Англия в начале 20 века	2 часа
10. Германия в начале 20 века	3 часа
11. Франция в начале 20 века	2 часа
12. США в начале 20 века	2 часа
13. II интернационал в начале 20 века	2 часа
14. Международные отношения в начале 20 века	3 часа
15. Первая мировая империалистическая война	8 часов
	<hr/>
	44 часа
Повторение	3 часа
Всего	<hr/> 47 часов

Управление начальной и средней школы Наркомпроса
Грузинской ССР

Научно-исследовательский институт начальной в средней
школы НКП ГССР

Т Е М Ы

По конституции СССР на 1941/42 учебный год.

I. Образование РСФСР и принятие первой советской конституции—2 часа

План проработки темы

1. Великая Октябрьская социалистическая революция и установление диктатуры пролетариата.
2. II Всероссийский съезд советов. Объявление перехода власти Советам. Создание советского правительства (СНК) во главе с В. И. Лениным. Декрет о мире и земле.
3. Развитие советской системы. Образование народных комиссариатов. Создание судебных органов.
Образование Всероссийской чрезвычайной Комиссии (ВЧК) и организация обороны страны. Сдержанность и историческое значение „Декларации прав народов России“.
4. III Всероссийский съезд Советов. „Декларация прав трудящихся и эксплуатируемых народов“.
5. Борьба за мир. IV Всероссийский чрезвычайный съезд Советов и ратификация Брестского мира.
6. V Всероссийский съезд советов. Принятие конституции РСФСР. Ленин и Сталин—творцы первой советской конституции. Система государственных органов, право выборов, права и обязанности трудящихся по конституции РСФСР 1918 г.

II. Образование СССР и первая конституция СССР—1 час.

План проработки темы.

1. Причины образования СССР. Первый Всесоюзный съезд Советов.
2. II Всесоюзный съезд советов СССР и утверждение конституции СССР.
3. Основное содержание и значение конституции СССР 1924 года.
4. Значение товарища СТАЛИНА в создании СССР и в разработке первой конституции СССР.

План проработки темы

1. Изменения в промышленности, в сельском хозяйстве и в товарообороте с 1924 года.
2. Изменения в области классовой структуры общества СССР с 1925 до 1936 года.
3. Изменения в сфере национальных взаимоотношений народов СССР с 1924 до 1936 года.
4. Победа социализма в СССР под руководством товарища СТАЛИНА

IV. Создание Сталинской конституции победившего социализма—1 час.

План проработки темы

1. Руководящая роль товарища СТАЛИНА в создании конституции СССР 1936 года.
2. Всенародное обсуждение проекта Сталинской конституции.
3. Принятие Сталинской конституции 5 декабря 1936 года VIII чрезвычайным съездом советов СССР.

V. СССР—Социалистическое Государство рабочих и крестьян (ст. 1 конституции СССР)—1 час.

План проработки темы.

1. СССР—Социалистическое Государство. Коренное отличие Социалистического Государства от буржуазного государства.
2. Классовый состав нашего Социалистического Государства. Два дружественных класса в СССР.
3. Советская интеллигенция и ее роль в социалистическом обществе.
4. Постепенное исчезновение грани как между рабочим классом и крестьянством, так между этими классами и интеллигенцией.

VI. Политическая основа СССР (ст. 2—3). Экономическая основа СССР (ст. 4).—1 час.

План проработки темы

1. Диктатура пролетариата в СССР.
2. Советы депутатов трудящихся—политическая основа СССР.
3. Вся власть в СССР принадлежит трудящимся города и деревни в лице Советов депутатов трудящихся.
4. ЛЕНИН и СТАЛИН о Советах.
5. Уничтожение капиталистической собственности и эксплуатации человека человеком в СССР.
6. Социалистическая система хозяйства и социалистическая собственность на орудия и средства производства, как экономическая основа СССР.
7. Коренное отличие экономической основы СССР от экономической основы капиталистических стран.

VII. Социалистическая собственность в СССР (ст. 5—9). Право личной собственности граждан СССР (ст. 10)—1 час.

3413333333
3483333333

План проработки темы

1. Две формы социалистической собственности и СССР.
2. Государственная собственность в СССР—всенародное достояние.
3. Кооперативная и колхозная собственность—собственность отдельных кооперативных организаций и колхозов.
4. Сталинский устав сельскохозяйственной артели и его характеристика.
5. Наряду с социалистической системой хозяйства советским законом допускается единоличное мелкое частное хозяйство крестьян и кустарей, основанное на личном труде и исключающее эксплуатацию чужого труда.
6. Понятие о личной собственности граждан СССР.
7. Сочетание личных и общественных интересов в период социализма.
8. Личная собственность и охрана законом права ее наследования.
9. Неуклонный рост благополучия и зажиточности трудящихся СССР.
10. Разорение трудящихся и голод в фашистских и в оккупированных фашистами странах.

VIII. Плановость социалистического хозяйства (ст. 11)—1 час.

План проработки темы

1. Значение государственного плана народного хозяйства в деле увеличения общественного богатства, неуклонного подъема материального и культурного уровня трудящихся, укрепления независимости СССР и усиления его обороноспособности.
2. Значение государственного плана в деле хозяйственного и культурного подъема отсталых раньше народов.
3. Ленинский план электрификации России. Сталинские пятилетки. Задачи третьего пятилетнего плана в области хозяйства.
4. Перестройка всей нашей работы в связи с разбойничьим нападением фашистской Германии на СССР „на военный лад, подчинении все интересам фронта и задачам организаций разгрома врага“.
5. Невозможность планирования в период капитализма.

IX. Социалистический труд в СССР (ст. 12)—1 час.

План проработки темы

1. Труд в СССР является обязанностью и делом чести каждого способного к труду гражданина.
2. В СССР осуществляется принцип социализма: „от каждого по его способности, каждому по его труду“.
3. Социалистическое соревнование и стахановское движение в СССР.
4. Коренное отличие социалистического труда в СССР от труда в капиталистических странах.

План проработки темы

1. СССР—единое союзное государство, образование на основе добровольного объединения равноправных Советских Социалистических Республик.
 2. Состав СССР.
 3. Права и суверенитет СССР.
 4. Добровольная передача союзными Советскими Социалистическими Республиками части своих прав СССР.
 5. Единое союзное гражданство в СССР.
 6. Ленинско-Сталинская национальная политика, ее победа и создание прочного многонационального государства
 7. Великая Отечественная война народов Советского Союза против немецких фашистов, которые стремятся захватить наши земли, уничтожить национальную культуру и государственность, восстановить власть царя и помещиков и превратить советский народ в рабов немецких князей и баронов.
 8. Соглашение между правительствами СССР и Великобритании по объединению действий в войне против фашистской Германии, как основа могущественной коалиции свободолюбивых народов для победоносной борьбы всего человечества против общего и злейшего врага—Гитлера и фашизма.
- Помощь США демократическим странам в их борьбе против гитлеровской Германии.

XI. Союзные и автономные республики (ст. 15—18, 22—29)—1 час.

План проработки темы

1. Права союзных республик в области политического, хозяйственного и культурного строительства.
2. Суверенные права союзных республик и их охрана СССР.
3. Три условия образования союзной республики.
4. Автономные республики и их права.

XII. Высшие органы государственной власти СССР (ст. 30—56). Высшие органы государственной власти союзных и автономных республик (ст. 57—63, 89—93)—2 часа.

План проработки темы

1. Верховный Совет СССР—высший орган государственной власти СССР. Права Верховного Совета СССР.
2. Две палаты Верховного Совета СССР. Порядок выборов в Союзный Совет и в Совет национальностей.
3. Коренное отличие двухпалатной системы Верховного Совета СССР от двухпалатной системы буржуазных парламентов.
4. Сессии Верховного Совета СССР (очередные и внеочередные).

5. Президиум Верховного Совета—Советский Коллегиальный президент. Состав президиума Верховного Совета СССР. Вопросы, которыми ведает президиум Верховного Совета.

6. Коренное отличие Верховного Совета СССР от буржуазного парламента.

7. Коренное отличие советского коллегияльного президента от буржуазного президента.

8. Коренное отличие советских депутатов от буржуазных депутатов.

9. Высшие органы государственной власти союзных и автономных республик.

10. Однопалатность Верховных Советов союзных и автономных республик.

11. Права Верховных Советов союзных и автономных республик.

XIII. Совет Народных Комиссаров СССР. Советы народных Комиссаров союзных и автономных республик. Народные комиссариаты. (ст. 64—88)—2 часа.

План проработки темы

1. Совет Народных Комиссаров СССР—высший исполнительный и распорядительный орган государственной власти СССР.

2. Отчетность и ответственность Совета Народных Комиссаров СССР.

3. Права Совета Народных Комиссаров СССР.

4. Состав Народных Комиссаров СССР.

5. Создание Государственного Комитета Оборона и его полномочия.

6. Об'единение всей государственной власти в Государственном Комитете Оборона.

7. Товарищ И. В. СТАЛИН—председатель Совета Народных Комиссаров, председатель Государственного Комитета Оборона и Народный Комиссар Оборона СССР.

8. Народные Комиссариаты союзных и автономных республик.

9. Коренное отличие советского правительства от буржуазного правительства.

10. Общесоюзные и союзно-республиканские комиссариаты СССР.

11. Права народных комиссариатов.

12. Коренное отличие народных комиссариатов от министерств буржуазных стран.

XIV. Местные органы государственной власти (ст. 94—101)—1 час.

План проработки темы

1. Местные Советы депутатов трудящихся—как органы государственной власти в краях, областях, округах, районах, городах и селах.

2. Выборы местных советов депутатов трудящихся. Срок их полномочия, нормы представительства.

3. Права местных советов депутатов трудящихся.

4. Исполнительные и распорядительные органы местных советов депутатов трудящихся.

б. Отчетность исполкома как перед [тем советом депутатов трудящихся, который избрал его, так и перед вышестоящим советом трудящихся.

6. Коренное отличие местных органов государственной власти СССР от местных органов управления и „самоуправления“ буржуазных стран.

7. Работа Советов депутатов трудящихся тех городов и сел. на территории которых находится школа.

XV. Суд и прокуратура СССР (чт. 103—117)—1 час.

План проработки темы.

1. Задачи советского суда.
2. Система суда СССР.
3. Выборность органов суда в СССР.
4. Народные заседатели и их роль.
5. Судопроизводство в СССР.
6. Независимость судьи в СССР.
7. Задачи прокурора СССР.
8. Порядок назначения прокурора и срок полномочия.
9. Указ президиума Верховного Совета СССР от 22 июня 1941 года об утверждении положения военных трибуналов для тех местностей, где объявлено военное положение, и для тех районов, где происходят военные действия.
10. Коренное отличие советской системы суда от буржуазной.
11. Режим бесправия и божзакония в фашистских странах.

XVI. Право на труд, отдых и материальное обеспечение трудящихся СССР (ст. 118, 120) и право на образование в СССР (ст. 121)—2 часа.

План проработки темы.

1. Право на труд—великое завоевание советского народа. Право на труд и материальное обеспечение в СССР.
2. Гарантии этих прав.
3. Значение Указа Верховного Совета СССР от 26 июня 1940 года.
4. Право на труд, отдых и материальное обеспечение совершенно отсутствует в фашистских и оккупированных фашистами странах.
5. Право граждан СССР на образование. Гарантия этого права.
6. Значение Указа Верховного Совета СССР от 2 октября 1940 года о трудовых резервах.
7. Культурная отсталость трудящихся и недоступность образования в царской России.
8. Разгром культуры, науки и школ в фашистских и оккупированных фашистами странах. Немецкий фашизм—злейший враг культуры и науки.

XVII. Равноправие женщин в СССР (ст. 122). Равноправие граждан независимо от их национальности и расы (ст. 123)—1 час.

План проработки темы.

1. Великая Октябрьская социалистическая революция и освобождение женщин в СССР.
2. Предоставление женщинам в СССР равных прав с мужчинам во всех областях хозяйственной, государственной, культурной и общественно-политической жизни.
3. Охрана прав матерей и детей в СССР.
4. Неравноправие женщины с мужчинами в царской России и в капиталистических странах.
5. Абсолютное бесправие женщин в фашистских и оккупированных фашистами странах.
6. Равноправие граждан СССР независимо от их национальности и расовой принадлежности.
7. Расцвет культуры СССР национальной по форме и социалистической по содержанию.
8. Национальное угнетение в бывшей царской России.
9. Полная ликвидация национальной независимости в фашистских и оккупированных фашистами странах.
10. Дикая расовая „теория“ фашизма—кровавый враг славянских народов.

XVIII. Свобода совести и свобода антирелигиозной пропаганды (ст. 124). Свобода слова, печати, собраний, уличных шествий и демонстраций (ст. 125)—1 час.

План проработки темы.

1. Осуществление свободы совести в СССР. Отделение церкви от государства и школы от церкви.
2. Свобода антирелигиозной пропаганды в СССР.
3. Реакционная роль церкви.
4. Понимание политической свободы.
5. Политическая свобода в СССР осуществляется в соответствии с интересами трудящихся и в целях укрепления политического строя.
6. Политическая свобода граждан СССР охраняется законом.
7. Полная ликвидация зачатков политической свободы в фашистских и оккупированных фашистами странах.

XIX. Право объединения граждан СССР в общественных организациях (ст. 126). ВКП(б)—руководящее ядро всех организаций трудящихся—1 час.

План проработки темы.

1. В соответствии с интересами трудящихся и в целях развития организационной самостоятельности и политической активности гражданам СССР обеспечивается право объединения в общественные организации.

2. ВКП(б)—передовой отряд в борьбе за укрепление социалистического строя и освобождение трудящихся.
3. ВКП(б)—как руководящее ядро общественных и государственных организаций трудящихся.
4. Доверие широких масс трудящихся к партии Ленина-Сталина.
5. ЛКСМ и пионерские организации.
6. Значение профсоюзных, кооперативных и др. общественных организаций в деле строительства коммунизма в СССР.
7. Полное непризнание права объединений трудящихся в фашистских и оккупированных фашистами странах.

XX. Неприкосновенность личности и жилища, тайна переписки и права убежища (ст. 127—129). Обязанности граждан (ст. 130)—1 час.

План проработки темы.

1. Полные гарантии неприкосновенности личности и жилища и тайны переписки в СССР.
2. Ограничение личной свободы трудящихся в период царизма. Полная ликвидация всех прав личности в фашистской и оккупированных фашистами странах.
3. Предоставление права убежища в СССР иностранным гражданам, преследуемым за защиту интересов трудящихся или научную деятельность или национально-освободительную борьбу.
4. Неразрывная связь между основными обязанностями и правами граждан СССР.
5. Каждый гражданин СССР обязан соблюдать конституцию СССР и исполнять законы.
6. Каждый гражданин СССР обязан честно относиться к общественному долгу, уважать правила социалистического общежития.
7. Каждый гражданин СССР обязан соблюдать трудовую дисциплину. Значения Указа президиума Верховного Совета СССР от 26 июня 1940 года.
8. Обязанности подрастающего поколения Советской страны.

XXI. Каждый гражданин СССР обязан беречь общественную собственность и укреплять ее (ст. 131)—1 час.

План проработки темы.

1. Социалистическая общественная собственность—священная неприкосновенная основа советского строя, как источник богатства и могущества родины, как источник зажиточной и культурной жизни всех трудящихся.
2. Борьба против попыток агентов фашизма, которые стремятся уничтожить социалистическую собственность и этим подорвать оборонную мощь нашей страны.

3. Лица, покушавшиеся на общественную, социалистическую ^{соб-}ственность, являются врагами народа, предателями интересов трудящихся.

4. Охрана частной собственности на орудия и средства производства в капиталистических странах.

XXII. Всеобщая воинская обязанность. (ст. 132)—1 час.

План проработки темы.

1. Всеобщая воинская обязанность является законом.

2. Воинская служба в Рабоче-Крестьянской Красной Армии представляет почетную обязанность граждан СССР.

3. Гениальные организаторы Красной Армии—Ленин и Сталин; их соратники—Фрунзе, Ворошилов, Тимошенко, Буденный.

4. Три особенности Красной Армии.

5. Героическая борьба Красной Армии и Красного Флота и Отечественной войне советского народа против немецкого фашизма за свободу нашей страны, независимость народов Англии и Америки, за демократическую свободу.

XXIII. Защита отечества—священный долг каждого гражданина СССР (ст. 133)—2 часа.

План проработки темы

1. Защита отечества—священный долг каждого гражданина СССР.

2. Отечественная война против Германии и необходимость усиления революционной бдительности.

3. Для защиты отечества в помощь Красной Армии создание народного ополчения из трудящихся СССР, широкое развертывание партизанского движения в Отечественной войне. Партизанское движение в оккупированных фашистами странах.

4. Создание фонда обороны, как яркое выявление советского патриотизма.

5. Активное и сознательное участие подрастающего поколения в обороне нашей социалистической родины.

6. Красная Армия, советская разведка—бдительный страж нашего социалистического общества.

Необходимость беспощадной борьбы с шпионажем врага, с диверсантами, с дезорганизаторами тыла, с предателями и изменниками, с беспечными, с трусами, паникерами и дезертирами.

7. Измена родине карается, как самое тяжкое злодеяние.

XXIV. Избирательная система в СССР (ст. 134—142)—1 час.

План проработки темы.

1. Избирательное право в СССР—выражение последовательного социалистического демократизма—всеобщее, равное и прямое избирательное право при тайном голосовании.

2. Организация выборов в СССР.

3. Порядок и право выставления кандидатов в депутаты при выборах в депутаты в СССР.

4. Обязанности депутатов перед избирателями, право отзыва депутатов избирателями до срока полномочия в СССР.

5. Победа блока коммунистов и беспартийных на всех выборах советов, как результат морально-политического единства советского народа.

6. Коренное отличие советской избирательной системы от буржуазной избирательной системы.

7. „Выборы“ в фашистских странах.

XXV. Герб, флаг, столица. Порядок изменения конституции СССР (ст. 143—146).

1. Герб нашей родины и его значение.

2. Столица нашей родины—Москва—политический и культурный центр СССР.

3. Порядок изменения конституции СССР.

XXVI. Конституция Грузинской ССР—1 час.

План проработки темы.

1. Полное соответствие Конституции Грузинской ССР с Конституцией СССР.

2. Автономные республики, автономная область, города и районы в Грузинской ССР.

3. Высшие органы государственной власти и государственного управления Грузинской ССР.

4. Местные органы государственной власти в Грузинской ССР.

5. Избирательная система в Грузинской ССР.

6. Герб, флаг и столица Грузинской ССР.

7. Конституция Грузинской ССР, как итог борьбы рабочих и крестьян Грузинской ССР за социализм.

XXVII. Сталинская конституция и ее всемирно-историческое значение—2 час.

План проработки темы.

1. Товарищ Сталин об основных особенностях Конституции 1936 года.

2. Значение Сталинской Конституции для народов СССР.

3. Значение Сталинской Конституции для трудящихся капиталистических стран.

Для повторения сталинской Конституции—2 часа.

Примечание: В школах Абхазской и Аджарской АССР, вместе с изучением темы „Конституция Грузинской ССР“ изучаются соответственно Конституции этих АССР.

Основные материалы для пользования учащимися

1. Доклад товарища Сталина о проекте конституции СССР на VIII чрезвычайном Всесоюзном съезде Советов.
2. Конституция СССР и Конституция Грузинской ССР.
3. Выступление товарища Молотова по радио 22 июня 1941 года.
4. Выступление товарища Сталина по радио 3 июля 1941 года.
5. Доклад товарища Сталина 6 ноября 1941 года и речь его на параде Красной Армии 7 ноября 1941 года.
6. Указы Верховного Совета СССР, изданные после начала великой Отечественной войны советского народа.
7. Журналы и газеты.

В связи с задачами отечественной войны программа изучения конституции СССР переработана и представлена в выше изложенном виде.

Управление начальной и средней школы Наркомпроса ГрССР

14 января 1942 г.

ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 784

განათლების სახალხო კომისარიატისადმი

1942 წ. 25 თებერვალი

გამორკვევით დადასტურდა, რომ საქართველოს სსრ განსახკომის კოლეგიის მნიშვნელოვანი დადგენილებები, დებულებები, ციკულარები, ბრძანებები და სხვ. სახელმძღვანელო დოკუმენტები ლენინის სახელობის რაიონის ზოგიერთ საშუალო სკოლას არ მოეპოვება, ხოლო ზოგიერთი სკოლა კი,—მიუხედავად საქართველოს სსრ განსახკომის არა ერთი მითითებისა,—გვერდს უვლის მათ შესრულებას.

საქართველოს სსრ განსახკომის 1941 წლის 22 მაისის ბრძანება—ლენინისა და 26 კომისრების სახელობის რაიონის განათლების განყოფილებებისა და სკოლების მუშაობის გამოკვლევის შედეგებზე—რაიონის არცერთ სკოლას არ გააჩნდა მაშინ, როდესაც ბრძანება კონკრეტულად ამ რაიონების სკოლებს ევებოდა და მუშაობის გარდაქმნისათვის დასახული იყო სათანადო ღონისძიებანი. ბრძანება პედაგოგიურ საბჭოების სხდომებზე არ არის განხილული და ცალკე სკოლების მიერ ბრძანებაში მითითებულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრის მიზნით, სათანადო პრაქტიკული ღონისძიებანი არ არის დასახული და გატარებული.

ამის შედეგად მუშაობაში კვლავ აქვს ადგილი მრავალ უხემ დამახინჯებას:

1. განათლების განყოფილების სამუშაო გეგმით გათვალისწინებული საკითხები არ სრულდება თავის დროზე და ზოგიერთ მათგანის შესრულებას სრულიად არ ექცევა ყურადღება. მაგალითად, სასწავლო წლიდან 10 თებერვლამდე სასკოლო ხაზით გათვალისწინებულ საკითხებიდან არ არის შესრულებული 24 საკითხი, რომელიც სამამულო ომის ამოცანებთან არის დაკავშირებული.

2. მე-30, და მე-10 საშუალო სკოლებში გამოკვლევის დროს არ აღმოჩნდა ინსტრუქცია სასკოლო მუშაობის აგეგმვის შესახებ; 32-ე საშუალო სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო გეგმაში მეტად სქემატურად არის წარმოდგენილი პედაგოგის მუშაობა. ხოლო მე-11, საშუალო სკოლას სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაში არა აქვს გათვალისწინებული სამამულო ომის პირობებში სკოლის წინაშე დასმული ამოცანები.

3. მიუხედავად განსახკომის 1941 წ. 22 მაისის ბრძანებისა (მუხლები 9 და 5) ლენინის სახელობის რაიონის მე-10, 51-ე, მე-30 საშუალო სკოლებს მთელ რიგ სასწავლო დისციპლინებში არ მოეპოვებათ საქართველოს განსახკომის მიერ დამტკიცებული პროგრამები; განათლების განყოფილების მიერ არ სწარმოებს კონტროლი და ხელმძღვანელობა პროგრამების შესრულებაზე, რის შედეგად ზოგიერთ სასწავლო დისციპლინის სამუშაო გეგმაში გამოტოვებულია ძირითადი საკითხებიც კი: მე-30 საშუალო სკოლის მე-5--10 კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებს მ. სიხარულიძეს, ალ. გოჩიაშვილს, ჩარკვიანს, სირაძეს, ფერაძეს და ნ. ძაძამიას სამუშაო გეგმაში მეტყველების განვითარების პროგრამიდან არცერთი საკითხი არა აქვთ შეტანილი; მე-11 საშუალო სკოლის მე-6 და

მე-7 კლასში (მასწ. გ. კაჭანიძე) პირველ მეოთხედში პოეტრიკიდან და მეტყველებელის განვითარების პროგრამიდან არც თემატიკურ და არც გაკვეთილის გეგმაში არცერთი საკითხი არა აქვს გათვალისწინებული; ასეთივე მდგომარეობაა ამავე სკოლის მე-7, მე-8 მე-9 კლასებშიაც (მასწ. ბ. ბათიაშვილი) და სხვ. მე-11 საშუალო სკოლის მათემატიკის სამუშაო გეგმაში (მე-9 კლასი — მასწ. ე. პაპავა). გამოტოვებულია ძირითადი საკითხები: ორმაგი კუთხისა და ნახევარი კუთხის ტრიგონომეტრიული ფუნქციები. დამხმარე კუთხის შემოტანა და სხვ. ამავე დროს, მე-9 კლასის სამუშაო გეგმაში შეტანილია მე-10 კლასის საპროგრამო მასალები (მართკუთხა სამკუთხედის ანოხსნა და სხვ. 51-ე საშუალო სკოლის ოქტორიის სამუშაო გეგმაში (მასწ. რ. კორძაძე) ზოგიერთი პროგრამული საკითხი გამოტოვებულია; 32-ე საშუალო სკოლის მე-3 კლასის (მასწ. ლ. კანდელაკი, ნ. ბასიაშვილი), მე-10 საშუალო სკოლის მე-2 კლასის (მასწ. გაბუნია, ბახტაძე) ქართული ენის სამუშაო გეგმაში პროგრამიდან არცერთი საკითხი არაა შეტანილი; მე-10 საშუალო სკოლაში ზოგიერთ მასწავლებელს გამოკვლევის პერიოდში არ აღმოაჩნდა არც წლიური და არც თემატიკური გეგმები (მასწ. კინწურიშვილი), ზოგს კი ნახევარი წლიური გეგმა აქვს შედგენილი (მასწ. ჩაჩავა, კურატაშვილი) ზოგს „თემატიკური გეგმა“ მეოთხედური გეგმის სახით აქვს შედგენილი (მასწ. გ. შენგელია, ზოლო მე-50 საშუალო სკოლაში (მე-4 კლასი) მასწ. ლ. ცინცაბაძეს არ აღმოაჩნდა არც წლიური, არც თემატიკური და არც გაკვეთილების გეგმები. ამავე დროს ქართული ენის მასწ. ლ. ცინცაბაძეს ფაქტიურად პროგრამით გათვალისწინებული სისტემატური კურსი არ ჰქონდა გავლილი და ელემენტარულ საკითხებში მოსწავლეები სრულ უცოდინრობას იჩენენ.

ჯერ კიდევ აქვს ადგილი გაკვეთილზე უგეგმოდ შესვლის შემთხვევებს (51-ე მე-11 საშუალო სკოლა), ზოგ სკოლაში სამ დღეზე გაკვეთილის ერთი გეგმა დგება (51-ე საშუალო სკოლა — მასწ. რ. კორძაძე, მე-11 საშუალო სკოლაში, მასწ. ტაბიძე, გვაზავა, 51-ე საშუალო სკოლა — მასწ. მენთეშაშვილი) გაკვეთილის გეგმები მეტად ზერელედ დგება.

4. მასწავლებელთა ხელფასის გაცემის საქმეში კვლავ ადგილი აქვს დამახინჯებებს: ასე, მაგალითად მე-11 საშუალო სკოლის მასწ. მ. ქუთათელაძე ხელფასს იღებს მე-2 თანრიგით; ეკუთვნის კი, მე-3 თანრიგით. 51-ე საშუალო სკოლის დირექტორი იპ. სურგულაძე ხელფასს იღებს პირველი თანრიგით, ეკუთვნის კი მე-2 თანრიგით.

5. 1941/42 სასწავლო წელს, მე-11-საშუალო და მე-10 საშუალო სკოლაში, საქართველოს განსახკომის ბრძანების გერჯეშე თვითნებურად კვლავ იქნა დაშვებული მასწ. ქვირია, კინწურიშვილი, ზოლო დაწყებითი სკოლის მასწ. ანჯაგერიშვილი, ლ. კვატაშიძე, ა. შენგელია საქართველოს განსახკომის ბრძანების გარეშე დაშვებულია მე-5 კლასის მასწავლებლად, და ამის შედეგად გრძელდება სსრ კავშირის სახკომსაბჭოს და საკ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის 1936 წლის 10 აპრილის დადგენილების დარღვევა.

6. გამოკვლევის პერიოდში არცერთი სკოლის პასპორტში, 1939-40 სასწავლო წლიდან არავითარი ცვლილებები არ იყო შეტანილი. პასპორტების მოწესრიგებლობის გამო, ცალკე სკოლის ქონების მოვლა-პატრონობასა და დაცვის საქმეს არ ექცევა სათანადო ყურადღება.

7. მე-30, მე-10, მე-11 და 51-ე საშუალო სკოლებს კვლავ არ გააჩნია 1940 წლის 5 მარტის ინსტრუქცია სკოლაში მოსწავლეთა ჩარიცხვის, სკოლიდან სკოლაში მოსწავლეთა გადაყვანისა და მოსწავლეთა აღრიცხვის საქმის მოწესრიგების შესახებ, მოსწავლეებს კვლავ ხელზე ეძლევათ დოკუმენტები (მეტრიკული ამო-

ნაწერი, მთელი პირადი საქმე) ასეთივე დამახინჯებას აქვს ადგილი მე-11, მე-10 და 51-ე საშუალო სკოლებში.

ამას გარდა პარტიისა და მთავრობის დადგენილებათა და საქართველოს სსრ განსახკომის მნიშვნელოვან მითითებათა ზუსტად გატარების საქმეს არ ეცევა ჯეროვანი ყურადღება, რის შედეგად სკოლების მუშაობაში ადგილი აქვს უნემ დამახინჯებებს:

ა) რაიონის ზოგ სკოლაში, სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული საათები ცხრილში ზუსტად არაა დაცული: მაგ. 31-ე საშუალო სკოლის მე-10 კლასებში (ქალების ჯგუფი) სამხედრო ფიზკულტურული მომზადება კვირეულში 5 საათის ნაცვლად, 4 საათი ტარდება:

32-ე საშუალო სკოლის რუსული სექტორის ცხრილით მე-3 კლასში მეორე გაკვეთილი დათმობილი აქვს ფიზკულტურას. ხოლო არითმეტიკას მეოთხე გაკვეთილი. მეექვსე კლასში რუსულ ენას დათმობილი აქვს 6 საათი, ნაცვლად 5 საათისა და რუსულ ლიტერატურას ერთი საათი. ნაცვლად 2 საათისა. მეშვიდე კლასში 6 გაკვეთილი დათმობილი აქვს რუსულ ენას, ნაცვლად 4 საათისა, ხოლო ლიტერატურა ცხრილში არ არის შეტანილი. მეექვსე და მეშვიდე კლასში შეტანილია ყველგან „ალგებრა“, ხოლო გეომეტრია კი არ არის შეტანილი. ამავე დროს მეოთხე კლასში 1—5 დღეს გათვალისწინებულია 4—5 გაკვეთილი, ხოლო მეექვსე დღეს 3—გაკვეთილი და სხვ.

ზოგ სკოლაში ცხრილით უკანასკნელ საათებში გათვალისწინებულია შესათვისებლად ძნელი სასწავლო დისციპლინები.

ზოგან, იმ სასწავლო დისციპლინების სწავლება, რომლებსაც სასწავლო გეგმით 2—3 საათი ეთმობა, გათვალისწინებულია კვირეულის თანამიმდევრულ დღეებზე (51-ე, 31-ე, მე-10 30-ე მე-11 საშუალო სკოლებში).

ზოგიერთ სკოლაში ადგილი აქვს გაკვეთილების დაწყებებს ქართულ ენასა, ქართულ ლიტერატურასა, რუსულ ენასა და მათემატიკაში; მაგალითად, მე-10 და 51-ე საშუალო სკოლის მე-10 კლასში დაწყებულია ქართული ლიტერატურის გაკვეთილები. 51-ე და მე-3 საშუალო სკოლის მე-5 და მე-6 კლასებში—რუსული ენის გაკვეთილები და 31-ე და მე-11 საშუალო სკოლებში მათემატიკის გაკვეთილები, ხოლო მე-30 საშუალო სკოლის მე-8, მე-9 და მე-10 კლასებში, მიუხედავად განსახკომის მითითებისა, სამხედრო ფიზკულტურული მომზადების საათები დაწყებული არ არის. ამას გარდა, მე-30 საშუალო სკოლის მე-8 და მე-9 კლასებში ფიზკულტურული მომზადების საათები ვაჟებთან და ქალებთან ერთად ტარდება და სხვ.

ბ) არ არის მოწესრიგებული კურსდამთავრებულთა მოწმობა ატესტატებისა და ნოსწავლეთა ქების სიგელების შენახვის, გაცემისა და ანგარიშგების საქმე. საქართველოს განსახკომის 1940 წლის 20/III-ის ინსტრუქცია არ აღმოჩნდა 51-ე, მე-30, მე-10 საშუალო სკოლებში, რის შედეგად ადგილი აქვს დამახინჯებებს: ატესტატების გაცემის სპეციალური წიგნი არა აქვთ, ატესტატებისა და მოწმობების გაცემა სწარმოებს ჩვეულებრივი რეგულაციების საშუალებით, რომელიც არ არის დანომრილი, ზონარ გაყრილი, დალუქული და განყოფილების მიერ ხელმოწერილი. 51-ე საშუალო სკოლაში 49 და 50 რიგითი ნომრებს შორის ჩართულია № 92 და გაცემულია ატესტატი ნათელა კობახიძის სახელზე. ამავე სკოლაში დაკარგულია არასრული საშუალო სკოლის კურსდამთავრების 2 მოწმობა, რაზედაც დღემდე არც სკოლის ადმინისტრაციის და არც რაიონის განათლების განყოფილების მიერ არავითარი ზომები არ არის მიღებული.

გ) სამამულო ომის პირობებში ცალკე სასწავლო დისციპლინებში ცალკე მუშაობის გარდაქმნის კონკრეტულ ღონისძიებათა შესახებ განათლების განყო-

ფილებსა სკოლებს ვერ აძლევს საჭირო სახელმძღვანელო მითითებებს და საკლასო საგნობრივ მეთოდურ კომისიების მუშაობას ადგილებზე (მე-10 საშ. სკოლა) ვერ უწყვეს კონკრეტულ ხელმძღვანელობას.

მიუხედავად არა ერთი გაფრთხილებისა განათლების განყოფილება არ აწარმოებდა ცალკე სასწავლო დისციპლინების სწავლების მდგომარეობის გამორკვევას და უმთავრესად ადმინისტრაციულ-სამეურნეო საქმეების გამოკვლევით კმაყოფილდებოდა. 1941-42 სასწავლო წლიდან 14 დეკემბრამდე განათლების განყოფილების გამგეს ახს. მ. გოგუაძეს არცერთი გაკვეთილი არ ჰქონდა მოსმენილი და რაიონის არცერთ მასწავლებლისათვის არ გაუწევია კონკრეტული მეთოდური ხელმძღვანელობა ყველა ზემოაღნიშნულისა გამო გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1 დამატებითი მითითებისა (№ 1182 2/XII—41 წ. დაწყებითი, არასრული საშუალო და საშუალო სკოლის დირექტორებს (გამგეებს) განემართოთ, რომ წლიური, მეოთხედური და გაკვეთილის გეგმა დგება დაწყებითი სკოლის მხოლოდ პირველ და მეორე კლასებისათვის, ხოლო მე-3—10 კლასებისათვის დგება წლიური, თემატური და გაკვეთილის გეგმა; დავალოთ მათგე პირადი პასუხისმგებლობით უზრუნველყონ ცალკე სასწავლო დისციპლინებში-საქართველოს განსაკრძის მიერ დამტკიცებული ყველა პროგრამის წესიერად შენახვა და დაცვა, პროგრამების ცალკე ფურცლებად დაშლის, სხვადასხვა წარწერების, კალენდარულ ვადებში საათების განაწილების პროგრამის ფურცლებზე მიწერის დღემდე არსებული პრაქტიკის აღკვეთა;

2. აღმოფხვრილი იქნეს სკოლის სამუშაო გეგმებში არსებული დამახინჯებები: წლიური სასწავლო აღმზრდეობით გეგმაში სასკოლო საკითხების გამოტოვება. ცალკე სასწავლო დისციპლინებში პროგრამული მასალების არასწორად გადაჯგუფება და სხვ.

გეგმების გადასინჯვა საქართველოს განსაკრძის ინსტრუქციის შესაბამისად დასრულდეს 28 თებერვლამდე.

საკლასო და საგნობრივმა მეთოდ-კომისიებმა დასაზონ კონკრეტული ღონისძიებანი საქართველოს სსრ განათლების სახ. კომისარიატის დადგენილებების „სამამულო ომის პირობებში ცალკე სასწავლო დისციპლინების სწავლების შესახებ საქ. განსაკრძის (ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებულის 1941 წ. № 12-ის სპეციალური დამატება) მოცემულ მითითებათა განხორციელებისათვის.

3. დავალოს დაწყებითი, არასრულ-საშუალო და საშუალო სკოლის დირექტორებს დაუყოვნებლივ შეადგინონ სასკოლო მუშაობის აგეგმვის, სკოლაში მეთოდური მუშაობის, სასკოლო ორგანიზაციების დებულებების, კუროსდამთავრებულთა მოწმობის, ატესტატების ანგარიშგების, სადირექტივო-საინსტრუქციო წერილებებისა და ბრძანებების სპეციალური საქმეები. უზრუნველყონ საქმეებში თანამიმდევრობით (№. თვე და რიცხვი) თითოეული დოკუმენტის წესიერად ჩაკრება და მათი განუხრელად გატარება ცხოვრებაში.

4. დაწესდეს, რომ საქართველოს განსაკრძის მიერ დამტკიცებულ პროგრამის, სადირექტივო ხასიათის წერილებისა და ცირკულარების დაკარგვის შემთხვევაში პერსონალური პასუხისმგებლობა დაეკისრებათ დაწყებით, არასრული საშუალო და საშუალო სკოლების დირექტორებს (გამგეებს) და მათ მიმართ. მიღებული იქნება ადმინისტრაციული ზომები თვით საშუალოდან მოხსნამდეც კი.

5. დავალოს ლენინის სახელობის რაიონის განათლების განყოფილებას ჩ დღის განმავლობაში გადასცეს ყოველგვარი მასალები ქ. თბილისის საბჭოს განათლების განყოფილებას 51-ე საშუალო სკოლაში არასრული საშუალო სკოლის 2 მოწმობის დაკარგვის საქმეში კონკრეტულ დამნაშავეს პასუხისმგებაში გადასაცემად.

6. გაუქმდეს ქ. თბილისის 32-ე საშუალო სკოლის რუსული სექტორის მენეჯერი ცხრილი, როგორც შეუსაბამო ზემდგომ ორგანოების დადგენილებებთან სასკოლო რეჟიმისა და სასწავლო ცხრილების შესახებ. ცხრილის არასწორად შედგენისათვის 32-ე საშუალო სკოლის სასწ. ნაწილის გამგეს ამზ. ჭუმბურიძეს გაწვევადოს საყვედური.

7. სკოლაში მეთოდური მუშაობის მოუწესრიგებლობისათვის, ცალკე სასწავლო დისციპლინებში საქართველოს განსახკომის პროგრამიდან სავალდებულო საკითხების გამოტოვებისათვის, მე-10 საშუალო სკოლის დირექტორს ა. სიმონიას მიეთითოს.

8. აღინიშნოს, რომ თბილისის განათლების განყოფილების მითითების მიუხედავად, საქართველოს განსახკომის 1941 წლის 22 მაისის ბრძანება № 1490, ლენინისა და 26 კომისარ. სახელობის რაიონის განათლების განყოფილებათა მუშაობა გაძოკვლევის შედეგებზე—სკოლები დღემდე არ იცნობენ და ამის შედეგად სკოლებში ადგილი აქვს ბრძანებაში მითითებულ ნაკლოვანებების არსებობას. დაევალოს თბილისის განათლების განყოფილების გამგეს ამზ. არ. გიორგაძეს, დაადოს სათანადო სასჯელი ამ საქმეში კონკრეტულად დამნაშავე პირებს აგრეთვე მე-10, მე-11, მე-10, 51-ე საშუალო სკოლების იმ მასწავლებლებს, რომელთაც საგნის წლიურსა და თემატიკურ გეგმებში გამოტოვებული აქვთ ოფიციალური პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები და არასწორად აქვთ შედგენილი მეთოდური (1—II კლ.) თემატიკური (3—10 კლ.) და გაკვეთილის გეგმები;

სასჯელი დაედოს აგრეთვე მე-11, 51-ე საშუალო სკოლების დირექტორებს ხელფასის გაცემის საქმეში არსებული წესის დარღვევისათვის.

9. თბილისის საბჭოს გან. განყოფილებამ განსაკუთრებული ყურადღება მიაკციოს ლენინის სახ. რაიონის სკოლების მუშაობას, გააძლიეროს კონკრეტული ხელმძღვანელობა და სისტემატურად მიაგლინოს გამოცდილი მეთოდისტები ადგილზე პრაქტიკული მეთოდური დახმარების აღმოჩენის მიზნით.

10. დაევალოს საქ. განსახკომის კადრების სამმართველოს ქ. თბილისის საბჭოს განათლების განყოფილებასთან ერთად გადასინჯოს მასწ. ქვირიას, ა. შენგელიას, ნ. ჯავრიშვილის. ლ. კვატაშიძის დოკუმენტები (დანიშვნის შესახებ) დასკვნა წარმოადგინოს ა/წ 28 თებერვლამდე.

11. ქ. თბილისის ლენინის სახელობის რაიონის შშრომელთა დეპუტატების საბჭოს განათლების განყოფილების გამგე ამზ, მ. გოგუაძე, რომელმაც ვერ გაართვა თავი სკოლებზე ხელმძღვანელობის საქმეს, ჯანთავისუფლდეს თანამდებობიდან ა/წ 14 თებერვლიდან.

12. აღნიშნული ბრძანება განხილულ იქნას სსრ რესპუბლიკის ყველა დაწყებით, არასრულ საშუალო, საშუალო სკოლებისა და პედაგოგიურ სასწავლებლების პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე.

ს ა ფ უ ძ ვ ი ლ ი: საქართველოს სსრ განსახკომის კოლეგიის 1942 წ. 14 თებერვლის დადგენილება.

საქ. სსრ განსახკომის მოადგილე მ. ბურჭულაძე.

აქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის სასწავლო-მეთოდური საბჭოს შესახებ

ვაჭვეყნებ ცნობად და სახელმძღვანელოდ საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატთან ჩამოყალიბებულ სასწავლო-მეთოდურ საბჭოს დებულებას, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს 1942 წლის 10 იანვრის დადგენილებით.

საქ. სსრ განათლების სახ. კომისარი გ. კაკნაძე

საქ. სსრ სახკომსაბჭოს 1942 წ. 10/1
№ 44 დადგენილების დანართი № 2

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

საქართველოს სსრ განსახკომთან არსებული სასწავლო-მეთოდური
საბჭოს შესახებ

1. საქართველოს სსრ განსახკომთან არსებული სასწავლო-მეთოდური საბჭო წარმოადგენს სამეცნიერო-საკონსულტაციო ორგანოს და მუშაობს განსახკომის კოლეგიის ხელმძღვანელობით.

2. საქართველოს სსრ განსახკომის სასწავლო-მეთოდური საბჭო:

ა) ამუშავებს დაწყებითი, არასრული საშუალო და საშუალო სკოლების სასწავლო-აღმზრდელობითი მუშაობის ძირითად პრობლემებს საუკეთესო სკოლებისა და მასწავლებლების გამოცდილების შესწავლისა და განზოგადების საფუძველზე;

ბ) ადგენს განსახკომის კოლეგიისათვის დასკვნებს სკოლების სასწავლო გეგმებისა და პროგრამების პროექტებზე;

გ) ადგენს დასკვნებს (რეცენზიებს) სახელმძღვანელოებზე, სასწავლო ხელსაწყოებზე, აგრეთვე ძირითად სახელმძღვანელო მეთოდურ მასალებსა და დოკუმენტებზე (ბავშვთა კომუნისტური აღზრდის, შესამოწმებელი და გამოსაშვები გამოცდების, სკოლასა და რაიონში მეთოდური მუშაობის შინაარსის საკითხებზე, პრაქტიკული მუშაობისათვის მოსწავლეთა ერთგვარი მომზადების საკითხებზე, მოწაფეთა ორგანიზაციების მუშაობაზე, სკოლის კავშირზე ოჯახთან და სხვ.);

დ) წარმოადგენს დასკვნებს პედაგოგიური უმაღლესი სასწავლებლების, პედაგოგიური სასწავლებლებისა და სპეციალური სასწავლო სკოლების სასწავლო გეგმებსა და პროგრამებსზე;

ე) განიხილავს მასალებს პედაგოგიური კადრების მომზადების მიმართულებისა და შინაარსის და მათი კვალიფიკაციის ამოღების საკითხებზე;

ვ) ადგენს დასკვნებს სასკოლო შენობების, სასკოლო სასწავლო მოწყობილობის, მათი ნორმატივებისა და სასწავლო-დიდაქტიკური ხელსაწყოების ტიპიურ პროექტებზე.

ზ) იძლევა დასკვნებს სახელგამის, საბლიტგამისა და დაქვემდებარებულ დაწესებულებათა გამომცემლობების საგამომცემლო გეგმებზე, სამეცნიერო-მეთოდური ლიტერატურის, საბავშვო ლიტერატურის გამოცემის, სასკოლო ბიბლიოთეკებისათვის წიგნების სარეკომენდაციო სიების შედგენის საკითხებზე, აგრეთვე ბავშვთა კომუნისტური აღზრდის საკითხების შესახებ მშობელთათვის პოპულარული ლიტერატურის გამოცემის გეგმებზე.

3. ამა დებულების მე-2 პუნქტში ჩამოთვლილი ამოცანების განსახორციელებლად სასწავლო-მეთოდური საბჭო:

ა) იწვევს კონფერენციებს, თათბირებს, ჰქმნის საჭირო შემთხვევაში დროებით კომისიებს;

ბ) აქვეყნებს თავისი მუშაობის შედეგებს განსახკომის ბეჭდვითს ორგანოებში.

4. საბჭოს წევრთა პერსონალურ შემადგენლობას ამტკიცებს საქართველოს სსრ სახკომსაბჭო განსახკომის წარდგენით მეცნიერების გამოჩენილ მოღვაწეთა, მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტთა და პედაგოგთა რიცხვიდან.

5. საქართველოს სსრ განსახკომის სასწავლო-მეთოდური საბჭოს აქვს შემდეგი მუდმივად მომუშავე სექციები:

- 1) ლიტერატურულ-ლინგვისტური,
- 2) ისტორიული,
- 3) ფიზიკა-მათემატიკური,
- 4) საბუნებისმეტყველო-გეოგრაფიული,
- 5) პედაგოგიური,
- 6) მხატვრული აღზრდისა,
- 7) სამხედრო-ფიზკულტურული.

6. სექციები ირჩევენ თავმჯდომარეებს, რომლებსაც ამტკიცებს საქართველოს სსრ განსახკომის კოლეგია.

7. საქართველოს სსრ განსახკომის სახელმწიფო სასწავლო-მეთოდური საბჭოს პლენარული სესიები ტარდება ორ თვეში ერთხელ მაინც.

სსრკ-ის
განსახკომის

8. სასწავლო-მეთოდური საბჭო მუშაობს საქართველოს სსრ განსახკომის კოლეგიის მიერ დამტკიცებული გეგმით.

9. სასწავლო-მეთოდური საბჭოს პლენარული სხდომებისათვის საკითხების წინასწარ მომზადებასა და დამუშავებას ანხორციელებენ საქ. სსრ განსახკომის სამმართველოები, სკოლების სახელმწიფო სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, აგრეთვე საქართველოს სსრ პედაგოგთა კვალიფიკაციის ამალღების ინსტიტუტი.

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარი **ზ. კიკნაძე**

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის სასწავლო-მეთოდურ საბჭოს პერსონალური შემაღვენლობა

ვაქვეყნებ ცნობად საქართველოს განათლების სახალხო კომისარიატის სასწავლო-მეთოდურ საბჭოს პერსონალურ შემაღვენლობას, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს 1942 წლის 10 იანვრის დადგენილებით.

საქ. სსრ განათლების სახ. კომისარი **ზ. კიკნაძე**

საქ. სსრ სახკომსაბჭოს 1942 წ. 10/1
№ 44 დადგენილების დანართი № 1

ს ი ა

საქართველოს სსრ განსახკომის სასწავლო-მეთოდური საბჭოს წევრებისა

1. კიკნაძე გ. ი. — საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარი (საბჭოს თავმჯდომარე).
2. ბურჭულაძე მ. ი. — განათლების სახალხო კომისარის მოადგილე.
3. კიზირია ბ. ი. — განათლების სახალხო კომისარის მოადგილე.
4. ჟვანია ნ. ა. — საქართველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის მდივანი.
5. მუსხელიშვილი ნ. ი. — აკადემიკოსი, მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი, ორდენოსანი.
6. ახვლედიანი გ. ს. — აკადემიკოსი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.

7. შანიძე აკ. გ.	— აკადემიკოსი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.
8. ჩიქობავა ა. ს.	— აკადემიკოსი.
9. ჯანაშია ს. ნ.	— აკადემიკოსი, ორდენოსანი.
10. ბერიტაშვილი ი. ს.	— აკადემიკოსი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, ორდენოსანი.
11. კეცხოველი ნ. ნ.	— აკადემიკოსი, ორდენოსანი.
12. უზნაძე დ. ნ.	— აკადემიკოსი.
13. გეხტმანი გ. ნ.	— პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.
14. ნიკოლაძე რ. ნ.	— პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.
15. ჯავახიშვილი ა. ნ.	— პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.
16. თავზიშვილი გ. ი.	— პროფესორი.
17. თოფურია ვ. ტ.	— პროფესორი.
18. ხარაძე ა. კ.	— პროფესორი, ორდენოსანი.
19. კუპრაძე ვ. დ.	— პროფესორი.
20. ბერძენიშვილი ნ. ა.	— პროფესორი.
21. ბურჭულაძე ე. ი.	— დოცენტი.
22. ყიფშიძე დ. ს.	— დოცენტი.
23. კონიაშვილი გ. გ.	— დოცენტი.
24. ხარაბაძე ა. გ.	— დოცენტი.
25. ლორთქიფანიძე დ. ო.	— დოცენტი.
26. ყიფშიძე ი. თ.	— დოცენტი.
27. გვარჯალაძე ი. ს.	— დოცენტი.
28. გორგაძე ა. ვ.	— დოცენტი.
29. ობოლაძე უ. პ.	— საქ. სსრ განსახკომის დაწყებითი და საშუალო სკოლების სამმართველოს უფროსი.
30. მიქაძე ა. ა.	— განსახკომის უმაღლესი სკოლის სამმართველოს უფროსის მოადგილე.
31. ჯაკობია გ. პ.	— სკოლების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ მუშაკი.
32. ფურცელაძე ს. დ.	— სკოლების სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ მუშაკი.

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
მეცნიერებათა
აკადემიის
სამეცნიერო-კვლევითი
ინსტიტუტი

33. ცხაკაია ს. გ. — სკოლების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის მეცნიერ მუშაკი.
34. მეტრეველი პ. გ. — სკოლების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ მუშაკი.
35. გიორგაძე ა. დ. — თბილისის სახ. განყ. გამგე, ორდენოსანი.
36. დიმიტრიევი ნ. ი. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი, განსახკომის სამხედრო ინსპექტორი.
37. ჯაფარიძე ა. გ. — საქ. სსრ განსახკომის ინსპექტორი—მეთოდისტი.
38. დემურია ვ. ბ. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი, განსახკომის ინსპექტორი.
39. დონდუა დ. დ. — მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების ინსტიტუტის მეცნიერ მუშაკი.
40. თოხაძე ქ. ი. — ორდენოსანი, თბილისის 34-ე საშუალო სკოლის დირექტორი.
41. სიხარულიძე ი. ლ. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი.
42. ქუთათელაძე თ. გ. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი, ორდენოსანი.
43. ტყემალაძე ტ. ე. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი.
44. აბდუშელიშვილი ვ. გ. — საქ. სსრ დამსახურებული მასწავლებელი.
45. შვანგირაძე ა. თ. — ქალ. თბილისის მოლოტოვის რაიონის განათლების განყ. გამგე.
46. ნიქაბაძე ა. მ. — ზესტაფონის რაიონის განათლების განყ. გამგე, ორდენოსანი.
47. ფირცხალავა დ. ა. — მასწავლებელი.
48. ჯაფარიძე თ. დ. — მასწავლებელი.
49. კობახიძე გ. ბ. — მასწავლებელი.
50. დოლიძე ბ. რ. — მასწავლებელი.
51. ნოზაძე მ. ს. — მასწავლებელი.

52. ჩუბინიძე შ. თ. — მასწავლებელი.
53. ოჩიგავა ა. ბ. — საქ. სსრ სახკომსაბჭოს განსაკუთრებული ფიზკულტურის კომიტეტის თავმჯომარე.
54. მერკვილაძე გ. ნ. — ფიზ. აღზრდის ინსპექციის უფროსი.
55. ვერულაშვილი ვ. ა. — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფიზკულტურის მასწავლებელი.
56. გედევანიშვილი გ. ა. — საქ. სსრ სამხედრო კომისარიატის საყოველთაო სამხედრო სწავლების ინსპექტორი.
57. ნიკოლაძე ი. ი. — სახალხო მოქანდაკე, ორდენოსანი.
58. აბაშიძე ი. ბ. — მწერალი, საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის პ/მგ. მდივანი.
59. კოკელაძე გ. ი. — კომპოზიტორი, ორდენოსანი.
60. კალანდაძე ი. ს. — მასწავლებელი.
61. შავერზაშვილი თ. ა. — კომპოზიტორი.
62. ჯაფარიძე ნ. რ. — მასწავლებელი.
63. თევდორაძე შ. ვ. — პიონერთა სახლის დირექტორი.

42-71
საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს
19

პ/მგ. რედაქტორი ბ. ი. კიხირია

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 1942 წ. 14-IV.

ზომა 6X10. ტირაჟი 4000

შეკვეთა № 174 უგ6808

სტამბა ადგილ. მრეწვ. სახ. კომისარიატისა,

ფურცელადის ქ. № 5.

Сборник приказов и распоряжений (на
грузинском языке) НКПроса ГССР. № 2—3.

6-ой г. издания